

Naša anketa

Rusko už dávnejšie vyhlásilo moratórium, že nebude rozmiestňovať rakety krátkého a stredného dosahu v európskej časti RF dovtedy, kým ich v Európe nerozmiestnia Spojené štáty. Je takýto postoj neférový, keď zo strany USA nezaznie obdobné moratórium?

Viliam Stránsky, predseda ZO SZPB č. 9, Bratislava: – Postoj Ruska je férový.

Vladimír Lazor, člen SZPB, Bratislava: – Tento postoj RF je mimoriadne férový. Je jasné, že RF si desiatky rokov želá zmiernenie medzinárodného napätia a pre tento proces vytvára všetky podmienky.

Dušan Janek, člen ZO SZPB, Nitra – Chrenová: – Prečo by sa malo Rusko pýtať občanov iných štátov čo môže vo svojom štáte robiť? To kde sme?

Ján Kašica, tajomník ObIV SZPB, Zvolen: – Situácia okolo odzbrojenia vo svete v posledných rokoch sa len zhoršuje a komplikuje. USA odstúpilo od rôznych medzinárodných zmlúv, ktoré patrili k pilierom bezpečnosti vo svete. Našťastie RF svojou trepezlivosťou a rozvážnou politikou tlmí napätie a hľadá diplomatické riešenie. Musíme len veriť, že aj v USA sa zmení zahranično-vojenská politika a zvíťazí tam zdravý rozum. Cesta k navýšovaniu počtu rakiet krátkého a stredného doletu je cesta do pekla.

Peter Hlavačka, člen SZPB, Zlaté Moravce: – Ruské vyhlásenie moratória na rozmiestnenie rakiet krátkého a stredného dosahu je maximálne férové, ale pre svetových dobyvačných demokratov z USA je to vydieranie a pre nich neprijateľné! Veď oni ich už v Európe určite majú! (Alebo, že by som sa mýlil?!)

Štefan Horváth, člen predsedníctva ObIV SZPB, Banská Bystrica: – Ruské moratórium na rozmiestňovanie rakiet krátkého a stredného dosahu v európskej časti RF je viazané na podobný krok Spojených štátov. Čakať férovosť od niekoho, kto robí všetko preto, aby získal vojenskú prevahu, je prinajmenšom krátkozraké. Dôkazom nech je neustále približovanie agresívneho, militantného paktu NATO k hraniciam Ruskej federácie, riňčanie zbraňami na hraniciach Ruska a Pobaltských štátov.

Karol Uhrík, predseda ZO SZPB, Brusno: – Nedá sa tu hovoriť o neférovosti. Rusko opäť dokazuje, že podstatou jeho politiky je svet bez vojen, mierové spolunažívanie a právo národov na sebaurčenie. Každý národ, každý štát má právo rozhodovať o svojom osude a svojom smerovaní bez zasahovania zvonku. Podľa Ruska nezasahovanie do vnútorných záležitostí iných štátov musí byť trvalým princípom medzinárodných vzťahov.

Ján Holič, predseda ZO SZPB, Stupava: – Stanovisko a postup Ruska sa nám javí férový.

Názory respondentov sa nemusia zhodovať s názorom redakcie a vydavateľa.

Perlička

Po žarte vyšiel z kómy

Taiwan News začiatkom novembra priniesli správu, ako sa istý mládenec prebudil zo 62-dňovej kómy po tom, ako mu brat pripomenul obľúbené jedlo.

Pacient v júli havaroval a odvtedy bol v bezvedomí. Chirurgickými zákrokmi šiestich operácií mu telo zreparovali, no vedomie mu nevrátili. Jedného dňa sedel vedľa nemocničného lôžka jeho brat a ten začal rôzne žartovať. Keď riekol, že sa chystá zjesť pacientovo obľúbené jedlo – kuracie filé, nevládnemu mládenčovi sa začal zrýchľovať pulz a čoskoro prišiel k vedomiu.

Po čase sa mu zdravotný stav stabilizoval a z nemocnice ho prepustili.

BOJOVNÍK

DVOJTÝŽDENNÍK ANTIFAŠISTOV

Ročník LXV 2. 12. 2020 Cena 0,70 € (0,44 € pre predplatiteľov)

24

Sen Anny Bergerovej sa zrejme do roka splní

24. novembra, presne v deň, kedy pred 76 rokmi padol náčelník štábu partizánskej brigády Čapajev, dnes už brigádny generál, Ludovít Kukorelli, zišli sa pri jeho buste v parku na Záhradníckej ulici členovia bratislavských organizácií SZPB na čele s ústredným tajomníkom Viliamom Longauerom a predsedom ObIV SZPB Martinom Krnom.

Spolu s nimi prišli vence a kvety protifašistickému hrdinovi položiť aj starostovia dvoch mestských častí Rudolf Kusý (Nové Mesto) a domáci (Ružinov) Martin Chren,

ktorý priamej účastníčke prebývania sa Čapajevovcov cez frontovú líniu Anne Bergerovej sľúbil, že urobí všetko pre to, aby sa jej sen do roka naplnil.

Pani Bergerová, ako bývalá partizánska spojka a ošetrovateľka Čapajevovcov, túži, aby menom „ich Martina“ (tak volali spolu bojovníci L. Kukorelliho) bol nazvaný aj tento park či námestíčko.

Bratislavská oblastná organizácia SZPB ružinovskej MČ už poskytla všetky historické fakty o L. Kukorellim, vrátane odpovede na otázku, čo ho spája s Bratislavou. –vmi–

Z Predsedníctva ÚR SZPB

Dňa 19. 11. 2020 rokovalo Predsedníctvo ÚR SZPB a vyhodnotilo stav plnenia uznesenia XVII. zjazdu SZPB, plnenie svojich uznesení i ÚR SZPB a činnosť oblastných organizácií za 3. štvrtrok. Ďalej bol posúdený Registračný plán SZPB, štatút Redakčnej rady SZPB a plnenie rozpočtu za 1.-10. mesiac 2020 plus návrh predbežného rozpočtu na rok 2021.

Ďalej bol prerokovaný plán hlavných úloh a plány práce Predsedníctva a Ústrednej rady SZPB, zameranie ústrednej Historicko-dokumentačnej komisie ÚR SZPB a plán práce ústrednej Komisie pre prácu s učiteľmi, ženami a mládežou na rok 2021.

Predsedníctvo muselo opätovne nastoliť otázku zaujatia stanovis-

ka na mediálne vyjadrenie poslancu NR SR Juraja Krúpa v denníku SME. V reakcii na jeho slová prišiel ďalší rad nesúhlasných stanovísk, niektorí ich poslali aj redakcii SME, iní priamo do parlamentu. Predsedníctvo bolo pri tom oboznámené, že Juraj Krúpa nikomu z oponentov neodpovedal, nijako na stanoviská proti-

fašistických odbojárov nezareagoval a stále mlčí!

Predsedníctvo sa zaoberalo aj ďalšími listami. Od člena ÚR SZPB J. Petráša (znenie sme uverejnili v Bojovníkovi č. 23/2020), Jána Holíčku z Trenčína o nutnosti vytvorenia databázy padlých partizánov... Predsedníctvo uvádza, že databázu už veľa rokov tvorí Múzeum SNP a ďalšie organizácie.

Predsedníctvo tiež schválilo nového šéfredaktora dvojtýždenníka Bojovník Branislava Ondruša a šéfredaktora Ročenky odbojárov 2022 Vladimíra Mikundu. –r–

Pomník síce bez názvu, ale?

Na výročie Trianonskej zmluvy postavili v Dunajskej Stredě pomník bez názvu. Je však identický s tým, ktorý tu bol postavený po zabratí územia južného Slovenska v roku 1938 Maďarskom na základe protiprávnej tzv. Viedenskej arbitráže z 2. novembra 1938 (Československé úrady po vojne nechali preto pomník odstrániť armádou).

Výsledkom tejto tzv. Prvej viedenskej arbitráže bol dokument, ktorý nariadil Česko-Slovensku vzdať sa južného územia v prospech Maďarska tvoreného líniou Senec – Galanta – Šaľa – Nové Zámky – Vrábľa – Levice – Lučenec – Rimavská Sobota – Jelšava – Rožňava – Košice – Michalčany – Veľké Kapušany – Užhorod – Mukačevo (vrátane týchto miest) až po hranice s Rumunskom.

Tohto roku, v prvej polovici novembra, na výročie okupačného vstupu Horthyho na arbitrované územia v novembri 1938, zvláštna sku-

pina Dunajskostredčanov odhalila tento pomník aj so vztýčenou vlajkou Maďarska (po niekoľkých dňoch dali vlajku zo stožiaru dole).

Velebenie identického historického pomníka, súčasťou protiprávneho konania fašistami realizovanej Viedenskej arbitráže, ako aj prejavom súhlasu s ňou, teda protiprávnym porušením medzinárodne uznaných hraníc ČSR, vyvoláva oprávnené pobúrenie mnohých slovenských občanov. Ako pre Bojovník povedala členka ObIV SZPB Galanta a predsedníčka ZO SZPB v Dunajskej Stredě Libuša Klučková „mnohí občania z Dunajskej Stredy a okolia, a to, nielen slovenskej národnosti, odmietajú túto aktivitu zvláštnej skupiny spoluobčanov“. Za ďalší problém ohrozujúci bezproblémové spolunažívanie občanov v Dunajskej Stredě a v jej okolí označila nedostatok základných škôl so slovenským vyučovacím jazykom. –vič–

Na zamyslenie:**Rusko je dnes jediný štát na svete, ktorý núti USA rozmýšľať!**

Andrej Sidorov, dekan fakulty svetovej politiky MGU

ISSN 03223-2018

9 770323 201002

24

Nemecko chystá úplne vyvedenie vojakov z Afganistanu

List *Rheinische Post* priniesol správu, že ministerstvo obrany SRN posudzuje možnosť o štyri mesiace úplne vyvieť svoje vojská z Afganistanu.

Takýto scenár bol plánovaný už pred nedávnym vyhlásením prezidenta USA Donalda Trumpa o skrátení počtov amerických síl v Afganistane. Najsilnejšie však bolo Trumpove vyhlásenie v septembri, pretože hovorilo o „vyčerpaní“ OS USA nekonečnými voj-

nami. Trump pri tom obvinil Pentagon z vedenia vojen len kvôli obohateniu spoločností „vyrábajúce bomby, lietadlá a všetko ostatné“.

Predstavitel' strany zelených v Nemeckom spolkovom sneme (Bundestagu – Alliance 90/The Greens) Tobias Lindner nemeckému listu povedal, že „je mimoriadne dôležité, osobitne na ochranu nemeckých vojakov, aby ministerstvo obrany Nemecka rozpracúvalo rôzne scenáre vyvedenia, vrátane vyvedenia vojska za menej ako štyri mesiace“.

Súd s Hašimom Tačim, aby Srbsko vstúpilo do NATO

Medzinárodný trestný súd v Haagu drží pod zámkom bývalého prezidenta Kosova Hašima Tačiho preto, lebo sa obáva nátlaku na svedkov.

Aj keď v tomto prípade figurujú tisíce dôkazov krutých vojnových zločinov, uväznenie Tačiho bolo trochu senzáciou. Veď ako priateľ „mocných sveta“ bol v istom zmysle nedotknuteľným. Srbom sa teraz otvorila šanca dosiahnuť spravodlivosť, no pre Rusov je to signál byť v strehu.

V súde figuruje 153 utajených svedkov, 1 500 dôkazných materiálov, vyše 20 hodín videozáznamov a 1 842 dokumentov s dôkazmi vražd, mučení, únosov a prenasledovania na 43 108 stranách. Z rovnakých činov sú obvinení aj dvaja predsedovia kosovského parlamentu Kadri Veseli a Jakup Krasniqi.

Čo sa pohlo v niektorých politických hlavách, že sa rozhodli obetovať svojho obľúbenca? To sa

asi nikdy nedozvieme, no nehrá sa táto partia na ovplyvnenie verejnej mienky v Srbsku, aby sa ho nakoniec podarilo zatiahnuť do NATO?

Pre alianciu je totiž rozšírenie NATO na celom území bývalej Juhoslávie otázkou princípu. Po roku 2014 bruselskí analytici totiž začali uvádzať, že budúcim miestom zrážky RF a Západu bude Balkán.

Rusko má byť odtiaľ vytesnené, mimo NATO tam zostávajú Srbsko, Bosna a Hercegovina a samotné Kosovo. Rozšírenie NATO o BaH je v procese, Srbom sa začína hádzať udička a zdá sa, že albánsky wunderkind sa má stať obetným baránkom, ktorého zarežú v Haagu, v rámci dokončenia „perezagruzky“ vzťahov s Belehradom.

Tači sa považoval za nenahraditeľného pre Západ. Nemýlil sa, no netušil, že nenahraditeľnosť sa dá využiť aj inak.

Prečo Poľsko neodpovedá na otázky o ukrajinských SS?

Výšetrovací výbor RF v rámci vyšetrovania o zločinoch, ktoré spáchali počas 2. sv. vojny Ukrajinci z divízie Waffen SS Halič (Galizien), poslal Poľsku požiadavku o právnej pomoci, na ktorú však nedostal odpoveď. Na medzinárodnom fóre „Poučenia Norimbergu“ (voľný preklad) o tom informoval podpredseda Výšetrovacieho výboru RF Alexandr Fjodorov.

„Poznate divíziu SS Halič. Koľko zločinov spáchali tí, ktorí boli v jej službe, a boli to Ukrajinci. Teraz sme poslali do Poľska pros-

bu, aby nám poskytlo medzinárodnú právnu pomoc pri vyšetrovaní radu zločinov, ktoré spáchali tí, ktorí v nej slúžili. Pričom posla-

li sme nielen otázky, ktoré súvisia s páchaním zločinov na území Sovietskeho zväzu, lenže touto divíziou bol zničený aj celý rad poľských dedín, ich civilných obyvateľov. Zdalo by sa, že na takúto otázku treba odpovedať, veď táto genocída bola spáchaná proti vášmu obyvateľstvu v rokoch Veľkej vlasteneckej vojny... Od tých čias (od zaslania listu – pozn. red.) prešlo už veľa času, lenže, žiaľ, odpoveď poľskej strany sme doposiaľ nedostali,“ povedal Fjodorov.

USA pokračujú v búraní bezpečnostnej architektúry sveta

V noci na 22. november 2020 USA ukončili procedúru vystúpenia zo Zmluvy o otvorenom nebi, čím sú už takmer na konci deštruktívneho procesu bezpečnostnej architektúry sveta. Na jej dokončenie im zostáva jediný – nepredĺžiť platnosť zmluvy START 3.

Zámysel o vystúpení USA zo Zmluvy o otvorenom nebi oznámil prezident Donald Trump 22. 5. 2020 s tradičným zdôvodnením „lebo Rusko“.

Dnes zostáva zmluvou viazaných 34 štátov. Predseda výboru Rady federácie RF Konstantin Kosačov už v nedeľu 22. novembra uviedol, že

šanca na zachovanie zmluvy existuje za predpokladu, že zmluvou viazané členské štáty NATO sa zaručia, že získané informácie nebudú odovzdávať tretím stranám, čím sa jednoznačne poukazuje na USA.

Ako to všetko nakoniec dopadne je otázne, pretože tlačový tajomník ruského prezidenta Dmitrij Peskov vyhlásil, že vystúpenie USA zo Zmluvy o otvorenom nebi robí túto dohodu neživotaschopnou. Čo je aj viac ako logické, pretože vystúpením USA z tejto zmluvy vzniká nevyváženosť na ich prospech a na škodu záujmov Ruska. No a pri takýchto pravidlách by v ďalšej „hre“ pokračoval len samovrah.

S využitím ruskej tlačovej V. Mikunda

Traja ministri aj o terorizme

Aj boj proti terorizmu bol témou videokonferencie ministrov zahraničných vecí SR Ivana Korčoka, ministra zahraničných vecí ČR Tomáša Petříčka a spolkovéj ministerky pre EÚ a ústavu Rakúska Karoline Edtstadler, ktorá sa uskutočnila 16. novembra 2020.

V rámci diskusie ministri potvrdili podporu eurointegracnému úsiliu krajín západného Balkánu. V súvislosti s migračnou

politikou partneri prízvukovali potrebu posilnenia ochrany vonkajších hraníc, rozvoja spolupráce s krajinami tranzitu

a pôvodu, ako aj zrýchlenia návratových procedúr.

V nadväznosti na informáciu rakúskej ministerky o opatreniach prijatých po nedávnom teroristickom útoku vo Viedni ministri apelovali na potrebu pripravenosti reagovať na podobné bezpečnostné hrozby aj z európskej úrovne.

Podľa mzv.sk (výňatok)

Čo píšú iní

Prečo bol na súd vybratý Norimberg?

Preto, lebo toto mesto malo význam pre národno-socialistickú stranu a zároveň bolo aj menej zničené, ako Berlín, vyhlásil vedecký riaditeľ Ruskej vojensko-historickej spoločnosti Michail Mjagkov.

„Po prvé, bolo to dôležité mesto pre národno-socialistickú stranu Nemecka, tu sa konali jej zhromaždenia. Po druhé, (Norimberg) nebol tak veľmi zničený ako nemecké hlavné mesto Berlín,“ povedal historik a dodal, že víťazní spojenci sa spočiatku rozchádzali na názore, kde sa má vlastne konať Súd národov nad nacistami.

„Na stretnutiach spojeneckých štátov antihitlerovskej koalície sa posudzovala forma tohto súdu. Roosevelt a osobitne Churchill sa stavali za to, aby súd bol viac politický, čiže skláňali sa k tomu, aby nacistickí bonzovia boli rýchlo lapaní, rýchlo vypočutí a vzápätí postrieľaní.

Lenže Stalin trval na tom, aby tento proces bol predovšetkým právny a aby každý nacistický zločinec dostal trest za svoje konkrétne zločiny,“ povedal Mjagkov.

Norimberský súd sa začal 20. 11. 1945 a skončený bol 1. 10. 1946. Pred tribunál sa postavilo 24 obvinených z najvyššieho vedenia nacistického Nemecka. Všetkých 403 zasadených bolo otvorených. 12 súdených sa dostal trest smrti obesením. Ostatní dostali doživotné alebo dlhodobé tresty väzenia.

– r – podľa ruskej tlače

„Neostýchajme sa za hrdinstvo sovietskeho ľudu!“

Vyzval na to ruský prezident Vladimir Putin, no vysvetľuje, že tu treba odlišovať „súčasť hrdinstva“ od ideológie.

„Musíme vidieť hlavne budúcnosť a kráčať len vpred. Avšak na to, aby sme vedeli kam máme kráčať, na to treba vedieť, odkiaľ sme prišli. (...) Na to, čo dosiahla generácia víťazov v období Veľkej vlasteneckej vojny, nesmieme nikdy zabudnúť. A nielen preto, aby sme poznali obeť, ktoré boli týmito ľuďmi prinesené na oltár vlasti, ale aj preto, že oni sú skutoční hrdinovia,“ poznamenal ruský prezident na fóre Agentúry strategických iniciatív „Silné idey pre nové časy“ (voľný preklad).

V súčasnosti je podľa Putina problém v tom, že vojnové obdobie je „skrášlené ideologicky“. „Dnes sa snažíme vyčistiť túto ideologizáciu. No, žiaľ, často spolu s vodou, ako je známe, vyšplechne sa aj dieťa. (...) My sa tiež tejto hrdinskej časti dejín nášho národa akosi ostýchame, odkladáme ju nabok. To sa nesmie robiť. Treba oddeľovať jedno od druhého, no vážiť si to, čo pre nás urobili naši predkovia,“ podtrhol, „pretože práve to nám umožní vytýčiť si správny smer na pohyb vpred.“

Podľa ria.ru, 13. 11. 2020

„Pražania by mu mali postaviť viac ako jeden pomník“

Pomník maršala Sovietskeho zväzu Ivana Koneva v Prahe by sa mal vrátiť na svoje historické miesto. Novinárom to v Petrohrade povedal predseda Ruskej vojensko-historickej spoločnosti a bývalý minister kultúry RF Vladimir Medinskij.

„Spravodlivé by bolo vrátiť maršala Koneva ako hrdinu oslobodenia Prahy na pôvodné miesto. Vtedy sa prejaví spravodlivosť,“ povedal. Zároveň nepodporil alternatívne riešenia osudu pomníka maršala Koneva, a to jeho premiestnenie do Ruska, o ktoré predtým žiadalo ruské ministerstvo obrany.

„Podľa môjho názoru ide o ťažké rozhodnutie. Po prvé, aby bolo možné ho priviezť musí ho majiteľ – Česká republika – vrátiť. A, po druhé, maršal Konev nie je len osloboditeľom Prahy, ale mužom, ktorý vydal rozkaz nepoužívať delostrelectvo a zachránil tým hlavné mesto Česka. Pražania by mu mali postaviť viac ako jeden pomník. A tento postavili z ich iniciatívy,“ upozornil Medinskij.

Konevova socha je teraz uložená v depozitári v Prahe-východ. V budúcnosti by mala byť vystavená v takzvanom Dome pážat na Hradčanoch, kde by malo sídlieť Múzeum pamäti 20. storočia venujúce sa totalitným režimom.

Ministerstvo zahraničia RF označilo tieto akcie za „poburujúce a cynické“. V Kremli vyhlásili, že Moskva by radšej videla Konevov pomník obnovený na českom alebo ruskom území. Výšetrovací výbor RF začal trestné stíhanie za verejné zneuctenie symbolov vojenskej slávy Ruska. Ruskí vyšetrovatelia plánujú predviesť pred súd účastníkov odstránenia pomníka. Český prezident Miloš Zeman nazval odstránenie pomníka hlúposťou zo strany málo významných českých politikov.

Česká republika sa v lete dohodla s Ruskom na vzájomných konzultáciách, no zatiaľ sa nezačali.

Podľa HSP a Sputnik.cz z 13. 11. 2020

FIR si pripomína 100. výročie Spoločnosti národov

Keď sa dnes hovorí o medzinárodných mierových poriadkoch, nedá sa obísť úvaha Spoločnosti národov, ktorá bola prvým pokusom vytvorenia v 20. storočí inštitúcie, ktorá by pôsobila v oblasti predchádzania konfliktom na multilaterálnej úrovni.

Spoločenstvo národov založilo 32 spojeneckých štátov, ktoré už v roku 1919 Versailleskou zmluvou chceli spoločne vytvoriť európsky povojnový poriadok, ktorý by eliminoval nebezpečenstvo obnovené vojny. Trvalo vyše roka kým sa Spoločnosť národov zišla na svoju prácu – 15. novembra 1920.

Spoločnosť národov mala podľa charty podporovať medzinárodnú spoluprácu, sprostredkovať v prípade konfliktov a monitorovať dodržiavanie mierových zmlúv. Zároveň mohla vojensky pomôcť postihnutému členskému štátu v prípade vojnovnej agresie iného štátu. Jej inštitúcie boli podobné OSN. Konalo sa teda výročne zasadanie Spoločnosti národov, na ktorom mal každý členský štát jeden hlas. Okrem toho bola vytvorená Rada Spoločnosti národov, ktorá mala v čase svojho založenia štyroch stálych členov (Veľká Británia, Francúzsko, Taliansko a Japonsko) a dvanásť nestálych členov. Rozhodnutia tohto koncilu museli byť prijaté jednomyselné; zúčastnené konflikt-

né strany nemali hlas v príslušnom rozhodnutí.

Slabosť Spoločnosti národov spočívala v jej členskej štruktúre. Aj keď bola založená z iniciatívy amerického prezidenta Woodrowa Wilsona, Spojené štáty nikdy neboli jej členom, pretože americký Senát upustil od ratifikácie Versailleskej zmluvy. Je pochopiteľné, že Nemecko, ako vojnového nepriateľa, proti ktorému smerovala aj Versailleská zmluva, nemožno radiť medzi zakladajúcich členov. Ale skutočnosť, že Rusko a neskôr Sovietsky zväz neboli členmi, jasne ukázala, že Spoločnosť národov bola zameraná aj proti socialistickému vývoju, aby sa zachovala politická rovnováha síl. Až v roku 1934, keď nacistické Nemecko opustilo Spoločnosť národov, bol ZSSR prijatý.

V prvých rokoch Spoločnosť národov plnila svoju úlohu plnením mandátov Spoločnosti národov (oblasť Sársko, Gdansk, atď.) Sprostredkovane vedela riešiť aj menšie medzištátne konflikty. Lenže nezasiahnutie do japonského útoku proti Číne

v roku 1931 už viedlo ku kritike a Japonsko sa zo Spoločnosti národov stiahlo.

Spoločnosť národov nakoniec ukázala svoju bezmocnosť pri talianskom útoku proti Etiópii v roku 1935: Sankcie zostali neúčinné, pretože USA (ropa) a Nemecko (uhlie) pokračovali v zásobovaní Talianska. Spoločnosť národov tiež nezohrala žiadnu úlohu proti vyzbrojovaniu nacistického Nemecka, proti španielskej občianskej vojne a proti expanzii Nemecka proti Československu (Sudety). Tu sa Anglicko, Francúzsko, Taliansko a Nemecko rozhodli sami. Bezmocné Spoločenstvo národov nedokázalo zastaviť začiatok 2. sv. vojny.

V dôsledku svojej slabosti Spoločnosť národov nebola na konci vojny aktivovaná. Namiesto nej bola založená nová medzinárodná štruktúra pre mierový povojnový poriadok Organizácia spojených národov. Chartou OSN a Všeobecnou deklaráciou ľudských práv bol položený základ pre zachovanie svetového mieru a medzinárodnej bezpečnosti, rozvoj vzťahov medzi národmi, medzinárodná spolupráca, riešenie globálnych problémov a podpora ľudských práv.

Z materiálov FIR preložil Juraj Drotár

Nemka o nemožnosti ospravedlniť nacizmus

Práca (403 zasadnutí) Norimberského tribunálu znemožnila ospravedlniť zločiny nacizmu, holokaustu, vyhlásila profesorka Berlínskej slobodnej univerzity Helgarda Kramerová.

„V Nemecku vždy boli nevelké pravice extrémistické zoskupenia, ktoré sa pokúšali ospravedlniť nacistických zločincov. Existujú aj takí, ktorí odmietajú holokaust, hovoriac, že ho nebolo. Keďže sa tieto zločiny nedajú ospravedlniť, tak ich jednoducho odmietajú.“

Preto je také dôležité, že dôkazy o tom existujú, že máme toľko kníh a správ o norimberských procesoch, ktoré boli predstavené svetovej verejnosti,“ povedala nemecká expertka.

Dňa 20. 11. 2020 uplynulo 75 rokov od začiatku Norimberského procesu nad vojnovými zločincami Nemecka. Medzinárodný vojnový tribunál v Norimbergu, ustanovený z iniciatívy ZSSR, USA, V. Británie a Francúzska, po takmer ročnom pojednávaní vyniesol 12 rozsudkov smrti a za zločinecké organizácie vyhlásil SD (Sicherheitsdienst, bezpečnostná služba), Gestapo, NSDAP (Národno-socialistická nemecká robotnícka strana) a SS (Schutzstaffeln, „ochranné oddiely“). Potom nasledova-

lo v rokoch 1946–1949 ešte 12 norimberských procesov, ktoré vyniesli verdikty nacistickým činiteľom nižšieho stupňa.

Význam Norimberského procesu a následných súdov nad nacistami je podľa profesorky „veľmi veľký, pretože v ich priebehu boli sformulované obecné pojmy, týkajúce sa ľudských práv“. A „fakt, že proces sa konal, že Nemci sa nie sami zaoberali svojou minulosťou, bol mimoriadne dôležitý“.

Aj keď mnohí bývalí nacisti neboli odsúdení právne, samotný fakt konania (Norimberského procesu), posúdenie zločinov nacizmu na úrovni svetovej verejnosti – bolo mimoriadne dôležité a doposiaľ je základom prístupu voči štátom, v ktorých sa porušujú občianske práva,“ hovorí expertka Kramerová a dodáva, že materiály Norimberského tribunálu „zohrali neoceniteľnú úlohu“ v rokoch 1967–1968 počas tzv. študentských protestov pri prehodnotení dejín nacistického Nemecka. Poznamenala, že v NSR nebolo obvyklé hovoriť o „nemysliteľných zločinoch, ktoré páchali nacisti,“ nebolo obvyklé hovoriť ani o ich tvrdeniach, že „sú nevinní“.

V. Mikunda podľa zahraničnej tlače

Triumf civilizácie nad neľudskosťou

Norimberský proces nad nacistickými zločincami bol triumfom civilizovaného sveta nad neľudskosťou, vyhlásil minister zahraničia SRN Heiko Maas.

„Presne pre 75 rokmi sa začal Norimberský proces. Pred súd sa postavili ľudia za najhroznejšie zločiny v dejinách. A sudcovia im zorganizovali spravodlivý súd. Oslavy ci-

vilizácie nad neľudskosťou,“ vyjadril sa minister v Twitteri.

Z nemeckého ministerstva tiež zaznelo, že „bez spravodlivosti nemôže byť dlhodobého mieru“. „Týmto princípom

sa riadil Norimberský proces...“ a súčasný Berlín ubezpečuje, že sa riadi touto tradíciou aj dnes „v boji s beztriestnosťou, podporou medzinárodného trestného tribunálu a pravidlami systému medzinárodného práva“.

- r -

Aj Malý Slavín bude revitalizovaný

Pripravuje sa obnova ďalšej lokality v Mestských lesoch v Bratislave – Areálu Malý Slavín.

Všetky časti areálu spolu s altánkami a priestorom studničky budú obnovené. Súčasný veľkorozmerné altánky s provizórnymi ohniskami nie sú v dobrom stave a musia byť pravidelne opravované, rovnako vytvárajú tmavý neatraktívny priestor na pobyt.

Všetko bude nahradené jedným kompaktným altánkom, ktorý zachováva doterajšiu kapacitu na sedenie a stolovanie, avšak vďaka efektívnejšiemu tvaru strechy s väčšou zastrešenou plochou na rovnakom pôdoryse. Sedenie dostane aj nové usporiadanie, altánok nebude v lese dominovať, ale „bude sa v ňom strácať“. A my môžeme vnímať to podstatné, za čím sme tam prišli – okolitú prírodu,“ povedal riaditeľ Mestských lesov v Bratislave Matej Dobšovič.

Spustenie realizácie je naplánované na jar 2021.

Podľa TS Metropolitného inštitútu Bratislavy z 24. 11. 2020

Rusi zavádzajú konštantu medzinárodného hodnotenia nacistických zločinov

Hlava vyšetrovacieho výboru RF Alexandr Bastrykin nazval tvrdenia, že Sovietsky zväz rozpútal 2. sv. vojnu bezdôvodnými a vyvolávajúcimi rozhorčením.

„Absolútne nepodložené sú tvrdenia o vine Sovietskeho zväzu a sovietskeho ľudu za rozpútanie druhej svetovej vojny. Nepochopiteľné a poburujúce je aj rozhodnutie Rady Európy v roku 75. výročia Víťazstva v druhej svetovej vojne (...) o tom, že Rusko, ako právny nástupca, má rovnakú zodpovednosť spolu s fašistickým Nemeckom za rozpútanie druhej svetovej vojny.“

My však chceme s faktami v rukách v procese nášho vyšetrovania poukázať na absurdnosť, na faktickú právnu a historickú neudržateľnosť takýchto tvrdení,“ povedal Bastrykin počas medzinárodného fóra „Poučenia Norimbergu,“ ktoré sa konalo 20. novembra 2020 v Moskve v Múzeu víťazstva, a dodal, že „vklad do tohto víťazstva Sovietskeho zväzu je veľmi dobre známy“.

Mediálny partner tohto fóra, mediálna skupina „Rossija segodnja“, odštartovala pri tejto príležitosti multimedialný historický projekt „Norimberg. Začiatok mieru“, ktorý obsahuje unikátne múzejné svedectvá, fotografie, karikatúry, foto a videomateriály. Portál bol spustený už 19. novembra v ruskom, nemeckom, francúzskom a anglickom jazyku. Funkčný bude počas roka.

Hlavným cieľom projektu je zverejniť bezprecedentné fakty a dôkazy genocidy sovietskeho ľudu v rokoch 2. sv. vojny a zaviesť tento pojem ako konštantu medzinárodného hodnotenia nacistických zločinov, obnoviac tým historickú spravodlivosť.

Podľa ria.ru, 20. 11. 2020

BRICS vyzýva posúdiť Konvenciu o biologických zbraniach

Členské štáty BRICS (Brazília, Rusko, India, Čína a Juhoafrická republika) podporujú obnovenie rozhovorov ohľadne protokolu Konvencie o zákaze vývoja a výroby bakteriologických zbraní.

Tento text Moskovského XII. samitu BRICS sa nachádza na webovej stránke Kremľa. „Podtrhujeme fundamentálny význam Konvencie o zákaze vývoja, výroby a zhromažďovania zásob bakteriologických (biologických) a toxických zbraní a o ich likvidácii, ako jedného zo stĺpov medzinárodného režimu odzbrojenia a kontroly zbraní hromadného ničenia,“ hovorí sa v deklarácii.

Podľa ria.ru, 17. 11. 2020

Vážení predplatitelia

Na prelome každého roka sa nám na chvíľu strácajú desiatky predplatiteľov z dôvodu, že nie hneď majú uhradené predplatné na ďalšie obdobie. Niektorí ho zabudnú uhradiť, iní tvrdia, že žiadny šek si v schránke nenašli.

Prosím vás, buďte tentoraz aktívnejší a aj sami si zájdite na svoju poštu dať si predplatné na dvojtýždenník Bojovník do poriadku.

V mene celej redakcie vám za to ďakujem.

V. Mikunda

Dňa 11. 11. o 11. hod. sa členovia ZO SZPB brig. gen. Karola Peknika Pezinok spolu s čelnými predstaviteľmi mesta, zástupcami Klubu Zväzu vojakov SR a Malokarpatského banického spolku zúčastnili na pietnom akte kladenia vencov pri príležitosti 102. výročia ukončenia 1. sv. vojny pri Pamätníku padlých v 1. svetovej vojne na cintoríne v Pezinku.

Za ZO SZPB veniec položili Ivan Máčovský, Ondrej Kuňak a Ján Mravec.

- IM -

Tohtoročná pietna spomienka pri Pamätníku obetiam fašizmu v Kremničke mala kvôli karanténym opatreniam iný charakter.

K pamätníku sa prišla pokloniť obetiam represíi iba malá delegácia protifašistov na čele s oblastným predsedom Jánom Pacekom

Jana Borgulová

So symbolom červených makov

11. novembra na Námestí P. O. Hviezdoslava v Dolnom Kubíne sa o jedenástej hodine a jedenástej minúte rozozvučali zvony na kostole ev. cirkvi a. v., aby nám pripomenuli pamiatku vojnových veteránov a obetí vojnových konfliktov na celom svete.

ZO SZPB na čele s predsedom Jánom Sporkom zorganizovala na tento deň spomienkovú akciu za úzkej spolupráce so Zväzom vojakov SR a MsÚ na čele s primátorom Jánom Prílepkom.

Predseda klubu ZV SR Štefan Stieranka v prí-

hovore oboznámil účastníkov s históriou, ku ktorej sa viaže symbol červených makov a odkazom žiť v mieri pre ďalšie generácie.

Účastníci pietneho aktu položili kytice k pamätným tabuliam obetí 1. svetovej vojny, občanov mesta D. Kubín a jeho priľahlých častí, ktoré sú umiestnené na priečelí budovy MsÚ a vo vstupnej chodbe kostola ev. cirkvi a. v. a ďalej ku krížu pred katolícky kostol Kataríny Alexandrijskej v Dolnom Kubíne.

Štefan Novák, tajomník ZO SZPB D. Kubín, foto Peter Novák

Ani Covid-19 neumlčal zvony

Aj napriek prijatým opatreniam v rámci núdzového stavu si martinická oblastná organizácia SZPB, kluby ZV SR Martin-Podháj a Výsadbári vo výslužbe, zorganizovali pietny akt pri príležitosti Medzinárodného dňa vojnových veteránov.

Zišli sme sa 11. novembra na cintoríne Hrdinov SNP v Priečke a uctili sme si pamiatku obetí všetkých vojen, bez rozdielu akú uniformu nosili, či akého boli vierovyznania. Predsedovi klubu pplk. v. v. Josefovi Surmanovi sa dokonca podarilo zabezpečiť aj účasť TV Turiec, ktorá z tohto aktu vo večerných hodinách odvysielala reportáž.

Po ukončení pietneho aktu sme veniec položili aj v Kasárni SNP príslušníkom mechanizovaného práporu, ktorí padli v mierových misiách.

- JS -

11. november má pre mňa aj iný význam

Ani členovia ZO SZPB Rudlová-Sásová, OZ Front ľavicovej mládeže a hnutia Socialisti.sk si nezabudli uctiť pamiatku tých, ktorí prešli zákopmi v 1. sv. vojne.

Pre mňa osobne je tento deň aj pripomienkovým dátumom, kedy oficiálne považujem SNP za potlačené. A to z dôvodu, že posledná povstalecká jednotka – delostrelecká batéria Fedora Duchoňa držala svoje postavenie pod Poľanou práve až do 11. 11. 1944, kedy bola rozpustená.

Maroš Čupka

Spomienka na Tokajickú tragédiu

19. novembra 2020 si obec Tokajík pripomenula toto smutné výročie, kedy za pomoc partizánom obyvatelia zaplatili svojimi životmi a vypálením obce. Obetami bolo 32 mužov, dvaja masaker Nemcov zázrakom prežili.

Pamätníci už nežijú, túto udalosť však pripomína pamätník „Návrat do vypálenej obce“ od Františka Gibalu, ktorý dokazuje, že Tokajík z mapy nezmizol a obec bola nanovo vybudovaná. Aj podaním pomocnej ruky vtedajšieho ministra národnej obrany Ludvíka Svobodu.

Mária Tomášová Tančáková

2. svetová vojna nás ovplyvňuje stále

Môj pradedo bol partizán

Babka mi o ňom povedala, že keď mal 18 rokov rozhodol sa, že pôjde za partizána. Išiel bojovať na front. Bol niekde v okolí Liptovského Mikuláša. Doma nik nevedel, kde sa nachádza. Tým, že bol nízkeho vzrastu, a bol mladý a vrtký, tak ho posielali dopredu zistiť, kde sa nachádzajú nepriatelia. Keď sa vrátil domov, šúpala sa mu koža na rukách a mal omrzliny na ušiach, lebo vtedy bola veľká zima. O tom, čo prežil veľmi nehovoril. Za svojho života bol členom Zväzu protifašistických bojovníkov. Túto štafetu teraz prebrala moja babka s dedom.

Ja žijem v obci Egreš. Túto obec, tak ako mnoho iných, zasiahli boje. V roku 1970 bol na počesť 13 padlým miest-

nym obyvateľom počas 2. sv. vojny a prechodu frontu obcou postavený pamätník. Front sa v obci zastavil na tri

týždne, pričom boje o ňu ne-
utíchali. Egreš bol vypálený
hitlerovskými vojskami
26. 11. 1944.

Ani teraz nezabúdame na
toto ťažké obdobie. V strede
obce máme zasadenú čereš-
ňu. Malý stromček má svo-
ju dvojičku v Sade života na
pamätnom mieste na Kališ-
ti. V obci, ktorá mala krutý
osud. Teraz je tam sad, kde
pri každom stromčeku je ce-
duľka s názvom obce, ktorá
bola počas 2. svetovej vojny
zničená. Minulý rok som sa
tam bol pozrieť aj ja.

Daniel Hodermarský, Egreš, 5. ročník

Sad života – pamätné miesto na Kališti, kde má obec Egreš svoj strom.

Pomník postavený na počesť padlým
miestnym obyvateľom počas 2. sv. vojny.

Oslobodenie

(úvaha)

„Drahý priateľ! Je mi celkom jasné, že dnes ste práve Vy jedinou osobou na svete, schopná zabrániť vojne, ktorá zásadne zasiahne celé ľudstvo. Je však naozaj potrebné zaplatiť takúto cenu za váš cieľ, nech je pre Vás akokoľvek cenný?“

Mahátmá Gandhí

Mahátmá Gandhí adresoval tieto slová Adolfovi Hitlerovi, pretože veril, že ho nenásilnou metódou privedie k myšlienke odvrátiť vojnový konflikt, ktorý poznačil životy miliónov nevinných ľudí.

Druhá svetová vojna už patrí do histórie. Napriek tomu však na ňu ľudstvo nedokáže zabudnúť. Prečo vôbec začala a koľko ľudských životov vyhaslo? Keď niekto túži po moci je schopný naozaj všetkého.

Adolf Hitler bol ukázkovým príkladom, čo s človekom dokáže urobiť nenásytnosť a moc. Pokúsiť sa zničiť svoju rodnú krajinu a vyvraždiť národ, ktorého bol sám súčasťou. Je to podľa vás v poriadku? Takto ničiť životy nevinných ľudí?

Naše Slovensko bojovalo vo vojne dlhých 8 mesiacov. Každodenné boje, ničenie krajiny, budov, domovov, ale aj úmrtia trvali príliš dlho. Avšak nakoniec nastal šťastný deň a v máji v roku 1945 sa na Slovensku vojna skončila. Moju rodnú dedinku Bernolákovo oslobodila 2. apríla 1945 Červená armáda. Boli to veľmi ťažké časy, pretože

ľudia museli budovať všetko od základov.

Ale koľko žien a detí ostalo bez mužov a svojich otcov, pretože ich brali od rodín, či už do vojny alebo do väzenia! Viete si to predstaviť? Že vám pred očami nejakí ľudia berú manžela alebo otca? Ja teda nie! Ten pocit smútku a žiaľu v srdci cítim za tých ľudí ešte aj ja po toľkých rokoch.

Poviete si, že som ešte mladá, čo ja o tom môžem vedieť? Ale toto nie je o veku. Ide o to, že dnes sa už nenájde veľké množstvo ľudí, ktorí by boli empatickí voči iným. Dnes si už ľudia všetko len závidia a nedoprajú druhým ľuďom pocit šťastia a radosť. Dokonca sa medzi sebou neznámi ľudia už ani nezdravia ako kedysi.

Trochu som sa odklonila od témy, takže sa vrátim späť k podstate. Vojna. Toto slovo naháňa hrôzu. Prečo naháňa des? Keď to slovo niekto vysloví, predstaví si tisíce mŕtvych, strach, hrôzu, chaos. Na to by sme nemali nikdy zabudnúť, koľko ľudí prišlo o život, aby zachránili aj našu krajinu a naše obyvateľstvo. Niekde som čítala, že bez vojny by neexistoval mier. Ale chceme potom mier? Keď musí byť aj vojna?

História slúži na to, aby sme sa z nej poučili a chyby minulosti už nikdy nezopakovali. Preto nedovoľme, aby ešte niekedy nastala ďalšia vojna!

Nakoniec by som chcela vzdať svoj hold vojakom a nevinným, ktorí nemohli za to, že vojna začala, ale museli v nej žiť a veľa z nich aj zomrieť.

Melánia Faturová, žiačka 8. B triedy ZŠ Bernolákovo

Z rozprávania babky

V roku 1939 vojna nastala,
strach, hlad a bezmocnosť ľudí
prenasledovala.

Čudná vojna, zimná vojna,
pre ľudí bola veru neobstojná.

Plán Barbarossa Hitler stvoril,
Rusko zmoriť sa snažil.

Narazil však na dva faktory,
Rusko sa mu asi podariť nezmorí.

Koniec vojny v Európe nastal,
no na Hirošimu stále niekto bomby hádzal.

Hitler stvoril veľký plán,
koncentračné tábory to nazýval.

Cigán, homosexuál či Žid,
pre Hitlera nemali dôvod žiť.

Počet obetí sa na šesťdesiat miliónov ťahá,
a Hitler si pištoľ k hlave dáva.

Končí sa tak tragédia,
dodnes o tom hovoria média.

Úctu im všetci dajme,
vojny nech sú pre nás iba bájne.

Martina Madejová, ZŠ s MŠ Veľká Lomnica, 9. A

„Na túto noc nikdy nezabudnem...“

(Príbeh mojej babky z obdobia 2. sv. vojny)

Prerozprávam vám príbeh, s ktorým sa so mnou podelila moja 82-ročná babka Anna Derevaníková z Jarabiny. Keď som sa pokúsila vžiť do jej situácie, neviem, ako by som zareagovala ja a veľmi obdivujem jej odvahu.

„V jeden zimný večer sme sa všetci chystali spať – ja, moja mama, otec, a moji súrodenci, keď v tom zrazu na dvere s puškou zabúchali vojaci. Nechceli sme mať problémy, tak sme im otvorili. Do domu vošli dvaja vojaci s puškami a baterkami v rukách.

Ja som spala v izbe sama a v tom čase, keď prišli, už som ležala prikrytá v posteli. Jeden z nemeckých vojakov prišiel ku mne, zhodil moju perinu na zem, aby skontroloval, či niekoho neskrývam. Keď zistil, že som dieťa, zakričal: „NICHT BANDIT!“ Potom odišiel do kuchyne za druhým vojakom.

V kuchyni spala moja mama a otec, mama najskôr otcovi hovorila, aby sa skryl, ale on to neurobil. Myslím si, že to bolo dobre, lebo hneď by sa stal podozrivým. Do kuchyne tiež prišli vojaci, zhodili perinu na zem a svietili môjmu otcovi do očí s baterkou, či to nie je náhodou nepriateľský vojak. Mama im musela vysvetľovať, že je to jej manžel a nie nepriateľský vojak. Po nemecky nevedela hovoriť, len po našom („po orjabinsky“), ale pochopili ju. Keď nič nenašli, odišli z domu preč.

Mohla som mať vtedy asi 10 rokov, ale ten strach, čo sa stane, bol veľký. Na tento zážitok a túto noc určite nikdy nezabudnem.“

Mária Derevaníková, 9. ročník, ZŠ s MŠ Jarabina

Kytica 75 ruží k víťazstvu nad fašizmom

Natália Kasalová, narodená 26. 12. 2008 v Trenčíne, býva v Novom Meste nad Váhom, kde chodí do ZŠ na Tematínskej ulici č. 2092. Som žiačkou 5. C.

O tejto aktivite k 75. výročiu oslobodenia našej vlasti som sa dozvedela od mojej babky. Sľúbila, že mi pomôže a tak som sa rozhodla, že aj ja sa zapojím, lebo som pravnučka Jána Novotného z Novej Lehoty v okrese Nové Mesto nad Váhom.

Naše mesto bolo oslobodené 7. apríla 1945. Spolu s Červenou armádou sa významnou mierou na oslobodení regiónu podieľala Rumunská kráľovská armáda. Pri oslobodzovaní nášho mesta padlo 122 rumunských a 95 sovietskych vojakov, ktorí tak pre našu slobodu obetovali to najcennejšie, svoj život.

Pamätník osloboditeľov nášho mesta sme si boli pozrieť a môj otec pri ňom odfotografoval mňa aj môjho brata Adamka.

Pomník rumunským vojakom, padlým pri oslobodzovaní Nového Mesta nad Váhom. Je dielom akademického sochára M. Struhárika a P. Macku a bol odhalený 8. apríla 1992. Tu odpocívali telesné pozostatky vojakov až do ich exhumácie a prevezení na vojenský cintorín do Zvolena...

Pri pomníku sú vždy vence a kytice kvetov. Išla som okolo už veľakrát. Som rada, že obyvatelia nášho mesta nezabudli na našich osloboditeľov.

Na fotografii zľava: Natália Kasalová a Adam Kasala z Nového Mesta nad Váhom.

Z ponúknutých tém, som si vybrala:

Môj pradedo bol vojak – partizán

Môj pradedo Ján Novotný sa narodil v Novej Lehote. Keď mal 20 rokov vypuklo SNP. Na jeseň roku 1944 sa dobrovoľne pridal k partizánskej jednotke „Štúr-Snežinský“.

Moja babka má mnoho dokumentov, ktoré potvrdzujú účasť môjho pradeda v protifašistickom odboji. Napr. členskú legitimáciu na Partizánsky preukaz i odznak Československý partizán.

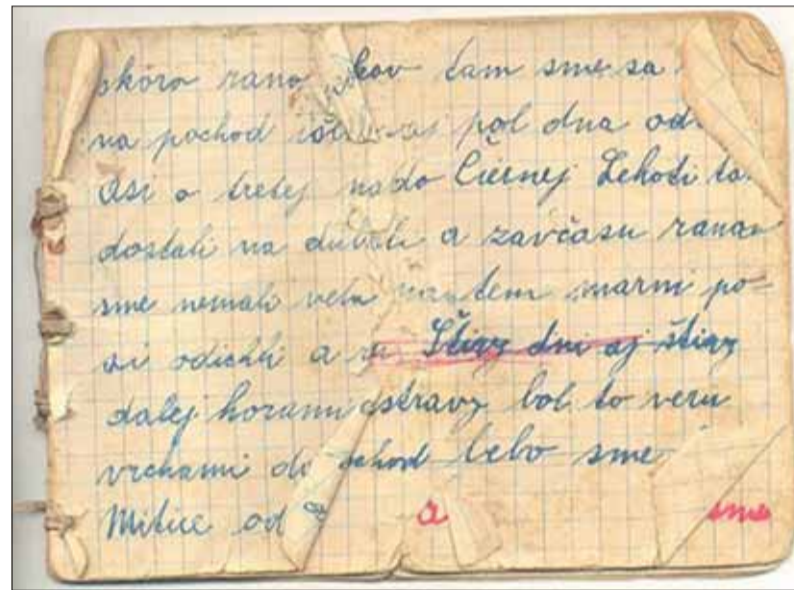
Ján Novotný – môj pradedo.

Môj pradedo si písal „Denník“

Z obdobia od novembra 1944 do konca marca 1945 sa z neho dozvedáme veľa informácií, o ktorých nám nikdy nerozprávajú. Keďže sme kvôli korone

Toto sú vyznamenania, ktoré dostal za svoje zásluhy môj pradedo Ján Novotný.

nemohli byť spolu, babinka mi nachystala výtah z tohto denníka. **Vybrala časť z jeho „Životopisu“.** Citujem: „Ja ako mladý člen partizánskeho oddielu hlásil som sa dobrovoľne. Partizánsky život bol neistý. Bol som určený ako guľometník.

Kde bolo treba ísť na prepad, šiel som ako prvý guľometník a zároveň rozviedčík. Keď sme šli na prepad, som si zaisťoval zodpovedné miesto, tak, aby som mohol dobre chrániť kamarátov počas celého prepadu.

Mali sme vždy šťastie zachrániť seba od zlého a vždy sme zvíťazili. Môj život bol neistý a každý moment visel na vlas-

ku, ale moje heslo vždy bolo – buď zomrieť alebo zvíťaziť.“ Napísal vojak Ján Novotný

Zaujala ma aj Bojová charakteristika na partizána: Novotný Ján

Citujem: „Tento mladý bojovník, len čo sa mu podarilo utiecť zo slovenskej armády, ihneď sa prihlásil dobrovoľne do nášho odriadu.

Ján Novotný – Usilovne a rýchlo sa naučil zaobchádzať s ľahkým guľometom a jeho zásluhy v boji s presnými zásahmi guľometu boli pre náš odriad veľmi cenné.

V bochoch na Staré Hory – Kul-

háň odrazil grupu Nemcov a umožnil svojmu zvodu boj bez strát. Tento samý prípad sa zopakoval v Jergaloch.

Ako rozviedčík na Šturci s ľahkým guľometom rozpráčil zvyšky nemeckej patrole a umožnil našej rozviedke bezstratový odchod.

Tento ostražitý a smelý guľometník si zaslúži náš obdiv.

Navrhujeme, aby bol vyznamenaný“...

Komandier part. odriadu: Zdražil nečitateľný podpis...

Komisár part. odriadu: Hnitenko nečitateľný podpis...

Náčelník štábu part. odriadu: Mikulčík nečitateľný podpis...

Veľmi ma zaujalo čítanie z tohto denníka. Možno to bude zaujímavé aj vás. Moja babka tento denník opatrovala 50 rokov. Potom ho dala mojej babke. Moja babka a dedko si denník niekoľkokrát prečítali a vyznačili na mape miesta, o ktorých pradedo píše.

Dedko s babkou denník prepísali, aby sa aj iní ľudia dozvedeli, ako žili partizáni. Niekoľko prvých a posledných strán z denníka však chýba, je to veľká škoda.

Pradedo si písal denník v zime roku 1945. Toto sme sa dozvedeli od jeho mladšieho brata, ktorý ešte žije a porozprával mojej babke a dedkovi veľa príbehov o týchto ťažkých vojnových časoch. Údaje, podľa ktorých písal, mal zaznamenané na opačnej strane vojenskej mapy, ktorú si zvykol pozerať so svojim priateľom. Táto mapa sa, žiaľ, nezachovala.

Pokračujem a vyberám: Z denníka Jána Novotného

Prvý zápis je z obce Trenčianske Míttice. Z nasledujúcej strany sa dá vyčítať, že išli horami t. j. cez Strážovské vrchy.

„Potom sme prišli do sušedej dedinky Šípkov, tam sme boli jeden a pol dňa. Odtiaľ sme išli do Čiernej Leho-

ty. Tam sme nocovali a zavčera ráno sme sa dali na hrozný pochod. Išli sme štyri dni aj štyri noci a bez stravy. Bol to veru smutný pochod. Všeti sme boli unavení a vysilení. Kráčali sme cez veľký kopec, mysliel som si, že mu konca nebudete. Dostali sme sa do dediny **Valaská Belá**. Tam sme videli strašné veci. Museli sme to vydržať. Odišli sme hneď na **Valaské Lazy**. Tam sme prenocovali.

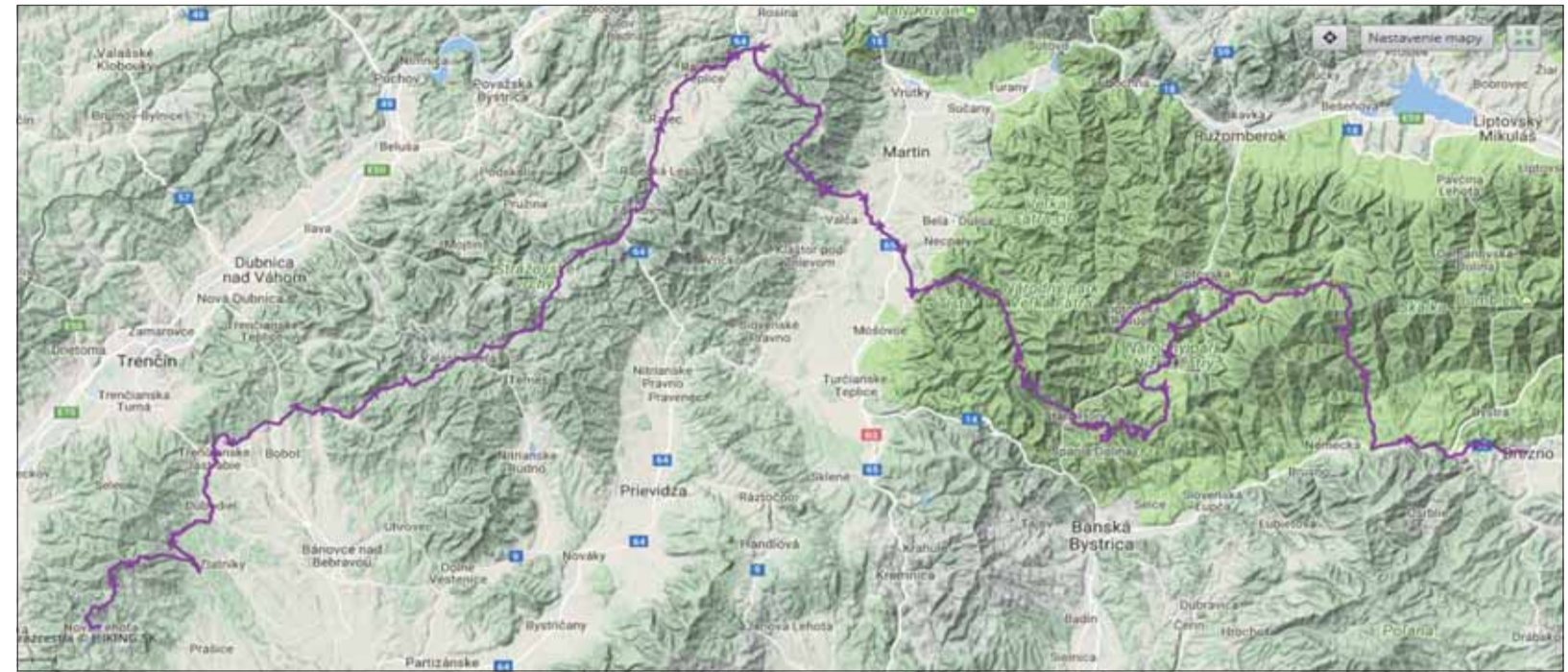
Na druhý deň sme zvládli ďalšiu cestu, tam sme stratili môjho dobrého kamaráta Paľka Martinových. Bolo mi smutno: Na ten útok nezabudnem...

V pochode sme pokračovali a konečne sme prišli na **Čičmianske kopanice**. V tú noc sme veru veľa zažili. Pršalo celú noc, boli sme mokří, ako keby nás bol z nejakého močidla vyťahli. Nad ránom bol tuhý mráz. Mokří, sme hneď museli nastúpiť do stráže. Bolo to veľmi nepríjemné. Od 10. hod. sme zas išli horami až do večera. Nocľah bol, samozrejme, ležať hlavou na skale „pri ohni sa baviť“, bola to „veselá noc“.

Prišlo zase ráno asi o 5. hod. od nás odbočili zas dvaja kamaráti. Veľmi sme sa divili, kam sa mohli len podieť? Dlhú sme ich čakali. No, nevracali sa, mysleli sme si, že snáď aj prídu, ale nič. Dali sme sa na ďalší pochod...

Zas ďalšie tri dni a tri noci úplne bez stravy. Koncom 4. dňa sme prišli do dediny **Turie**. Tam sme sa riadne najedli a večer o 10. hod. sme z dediny odišli. Išli sme cez pole, kde nám hatila cestu **rieka Turiec**. Šťastlivo sme ju prešli. Nad ráno sme sa priblížili k **dedinke Blatnica**. Tam sme si vôbec neoddychlí, lebo tam bolo veľa Svábov.

Ja aj s niektorými kamarátmi sme boli poslaní dopredu ako priekumná hliadka. Mali sme zistiť aké je „povetrie“ v dedi-

Mapa oblasti pôsobenia 4. ukrajinského frontu partizánskeho odriadu Bohdana Chmelnického brigády A. A. Snežinského, ktorého členom bol môj pradedo Ján Novotný.

ne. Do dediny sme sa dostať nemohli. Na kraji dediny sme zobudili civila. Ten nám všetko vyrozprával. Aká je tam situácia, keď sme všetko zistili, odišli sme aj s ním k nášmu odriadu. On nás odprevadil na jeden majer. Tam sme zas zistili všetko a išli do **Gaderskej doliny**. Boli sme donútení jesť surové mäso s kapustou.

Ráno sme išli dlhou dolinou, na ktorú nikdy nezabudnem... Museli sme tam nechať všetky kone. Vo veľkom snehu sa nemohli ani pohnúť.

Asi o dva dni išli kamaráti zistiť, aká je situácia v **Blatnici**. Povedali tam obyvateľom, aby si išli tie naše kone zobrať. Asi päť ich bolo ešte živých, tie si odviekli.

Prišli sme do chudobnej dedinky **Turecká**. Tam sme boli asi týždeň. Odtiaľ sme sa presťahovali na **Richtárovú**. Odtiaľ som bol veľakrát na **Starých Horách** a v **Kališti**.

Z **Richtárovej** sme išli horami do **Jelenských skál**. Z **Jelenských skál** som bol veľakrát na priekume. Stadiaľ sme museli ísť na **Bully**. Tam sme boli vo dne v noci v zákopoch. Boli sme veľmi lační a unavení.

Po 10 dňoch sme zišli cez **Móce** do **Jergalov**. Tam sme boli zase vyše týždňa. Náš život tam visel len na cverne každeho moment. Z **Jergalov** sme išli do **Revúcu** cez hory. Snehu bolo do pásu. Večer sme tam prišli. Hneď ráno asi dvadsiati chlapi boli poslaní do **Liptovskej Osady**. Tam sme boli dva týždne. Nás umiestnili do **Nížnej Revúcej**. Tam sme boli asi tri týždne.

Jednej krásnej noci sme museli odísť ku svojej skupine do **Strednej Revúcej**. Hneď ako sme tam prišli, museli sme odísť od dediny asi 10 km. A večer sme sa vrátili späť. Tam nás

zase opustili naši traja kamaráti. Bolo to 20. marca. Konečne 21. marca sme sa dozvedeli o tej tajnosti, ktorá nás veľmi potešila, že vraj ide o oslobodené územie Československej republiky. Z **Revúcu** sme odišli cez obed. Večer sme prišli do **Liptovskej Lužnej**. Tam sme nocovali. Ráno sme išli na **Magurku** a stadiaľ do **Jasenianskej doliny**.

Takže 24. marca sme sa už prechádzali po oslobodenom území. Večer sme prišli do **Jasenia**. Tam sme mali oddych asi 2 hodiny. Stadiaľ sme išli do **Brezna**. Tam sme boli do rána a potom sme sa pustili smerom na **Podbrezovú**...

Tu Denník končí, lebo posledné strany tiež chýbajú.

Môj pradedo sa vrátil domov k rodičom 2. apríla 1945. Už 5. apríla 1945 musel nastúpiť na výnimočnú vojenskú činnú službu u 1. čs. samostatnej tankovej brigády, 4. tankového práporu v Karvinej. Domov sa vrátil 15. 9. 1945. Bol veľmi unavený. O tom, čo prežil, nerád rozprával. Trvalo veľa rokov, kým tie ťažké spomienky „preboleli“ a on niečo z toho, čo zažil, povedal mojej prababke a mojej babke.

Som rada, že sa zachovali dokumenty, denník aj fotografie môjho pradeda – z nich som sa dozvedela ako vyzeral a aký bol človek.

My si dnes nevieme predstaviť, prežiť takú dlhú dobu v horách, bez poriadnej stravy a vhodného ubytovania i oblečenia. A v stálom ohrození... Môj pradedo zomrel už veľmi dávno a ja som ho nezažila, ale na jeho zásluhy v boji za našu slobodu sme nezabudli. V roku 2016 vďaka potomkovi odhalili pamätnú tabuľu 90 rodom z Novej Lehoty, Hrádku

ku a Lúky, ktorí sa zapojili do boja proti fašizmu v 2. svetovej vojne. Pamätná tabuľa je v cintoríne v obci Dolné Saliby, lebo tam spia svoj večný sen. Som hrdá, lebo táto pamätná tabuľa patrí aj môjmu pradedkovi aj prababke.

Ďakujem za pomoc s prípravou tejto práce mojej babke Vlaste a dedkovi Andrejovi, bez nich by som to nevládla

dla a nemohla sa s vami podeliť o príbeh môjho pradeda. Materiály, ktoré sme použili pochádzajú z:

Rodinného archívu – fotografie.
 Archív ZO SZPB Hrušová – dokumenty, preukazy, diplomy, medaile, mapy.
 Publikácia – z archívu organizácie v rokoch 1969 až 1993, rok vydania: 2018, autor: Vlasta Kasalová a kol., Vydali: „Ľudia dobrej vôle z Matíškova, Hrušova a Galanty“ Natália Kasalová, Mgr. Vlasta Kasalová a Ing. Andrej Kasala. 20. júna 2020 Nové Mesto nad Váhom a Matíškovo.

Pamätná tabuľa pre rodákov z Novej Lehoty, Hrádku a Lúky účastníkov boja proti fašizmu v 2. svetovej vojne je umiestnená v obci Dolné Saliby, lebo tam spia svoj večný sen.

Na zásadových a verných organizácia nezabúda

Andrej Laurinc (1927–2016) mal korene v Telgárte. Náročný tunajší život z neho vykoval tvrdého a zásadového muža, schopného prijať vždy správne rozhodnutia, za realizáciu ktorých neváhal riskovať aj vlastný život.

Po vyhlásení SNP sa, spolu s dvoma rovesníkmi, 30. augusta 1944 prihlásil v breznianskych kasárňach do armády. Neprijali ich, lebo obaja mali iba 17 rokov. Pokračovali do Valaskej, kde sa prihlásili k partizánom. Po dvoch dňoch intenzívneho výcviku ich naložili do nákladných vagónov a vypravili hore Hronom. V partizánskom oddiele sa spolu s útvaram št. kpt. Jána Staneka zúčastnil úspešných bojov proti nemeckej armáde o Telgárt. S ďalším partizánskym oddielom sa zúčastnil bojov v oblasti Hnilca a Spišskej Novej Vsi.

Pri bochoch medzi Liptovskou Tepličkou a Vikartovcami bol ranený. Keď sa prebral, podarilo sa mu preplaziť k svojim. Po ošetrení lekárom brigády a rozhodnutí veliteľa ho preniesli cez hrebeň Nízkych Tatier do Pohorelej. Na Štedrý večer Nemci robili raziu. Rátali s tým, že partizáni sa na Vianoce siahnu do dediny sviatkovať.

Rodiny z hornej časti dediny utiekli do nižšie položených domov, iba v susednom dome zostal jeden starček. Keď Nemci uňho búchali na dvere, starký otvoril okno. Nemci hodili do okna granát a ten starkého zabil rovno pod vianočným stromčekom.

Keď to Nemci zistili, trochu spanikárili, vynechali dom, v ktorom ležal. Tým sa, žiaľ, smrťou starčeka, zachránil. Po Novom roku ho previezli do Telgártu a s veľkým rizikom do nemocnice v Poprade, kde sa okolo polovice januára 1945 dočkal oslobodenia.

Po príchode domov sa dozvedel, že jeho oddiel je v Bacúchu a vybral sa za ním. Na štábe brigády v Pohorelej dostal potvrdenie o účasti v Povstaní a všetkých potom odviezli do Popradu na veliteľstvo Svobodovej armády. Vojakov hneď zadelili k jednotlivým útvarom.

Andrej vojakom nebol, no mal už 18 rokov, prihlásil sa dobrovoľne. Pri lekárskej prehliadke, ale neprešiel, pretože ešte nebol cel-

kom doliečený. Poslali ho na tzv. „trvalú dovolenku“.

V októbri 1948 narukoval do Prachatic. Po prijímacom výcviku bol odoslaný do spojárskej školy, odkiaľ bol odvezený do Školy pre záložných dôstojníkov v Brezne. *(Neskoršie, v čase, keď bol vtedajší tajomník MNV v Telgárte na politickom školení, on, ako člen rady MNV, bol poverený jeho zastupovaním. Došiel pokyn z ONV, že treba urobiť skartáciu starých písomností. Pri nej objavil kópiu svojho kádrového posudku z roku 1949, kedy chcel ísť študovať na Vojenskú akadémiu do Hraníc. V posudku neodporúčali jeho prijatie, pretože vraj pochádza z „buržoáznej rodiny a rodina je nábožensky zaťažená“. Keď sa signatárov na ten kádrový posudok spýtal, povedali mu, že ho vtedy nepoznali. Oponoval im, že keď ho nepoznali, ako mu mohli dať taký posudok. Podobných kádrových posudkov vyfabrikovali viac. Na znak protestu sa vzdal členstva v rade MNV.)*

Po vojenskej základnej službe nastúpil pracovať ako vedúci pošty v Telgárte, kde bol ocenený titulom „Najlepší pracovník spojov“. Keďže sa túžil stať učiteľom, urobil si maturitu na JSS v Brezne a hneď potom sa prihlásil na Vysokú školu pedagogickú pri FFUK v Bratislave. Už v priebehu štúdia na vysokej škole na-

stúpil ako učiteľ do ZDŠ v Telgárte, kde sa neskôr stal riaditeľom.

V roku 1957 bol zvolený za člena Rady MNV v Telgárte a za poslanca ONV v B. Bystrici. Stal sa členom plánovacej komisie.

V komisii mali prehľad ako obce okresu čerpajú štátne dotácie. Mnohé ich nečerpali. Aby dotácie neprepadli, prihlásil sa, že „ich v Telgárte vyčerpáme, že máme projekty na stavby, ktoré sa musia v obci vykonať“.

Najnákladnejšou a najťažšou úlohou bola výstavba kultúrneho domu. Pre obec získal okolo 14 mil. korún a pomohol nájsť dodávateľa. Úspešne zapojil miestne zdroje na výkopové práce a brigádnicke aj na iné činnosti.

Na požiadanie troch mládenčov obce (Pavla Knižku, Štefana Mekela a Mateja Vrbiara) pomohol v roku 1957 založiť folklórny súbor. Pri choreografickom vedení Martinom Kradlákom nacvičili celovečerný program, s ktorým úspešne vystupovali.

Andrej Laurinc bol všestranným športovcom, aj dobrovoľným členom Horskej služby pre „Nízke Tatry – východ“. Tiež sa venoval šachu, kde postúpil až do celoslovenského reboru a dopisovateľsky prispieval do časopisu Slovenský národopis.

Na otvorenie školského roka 1968 sa zišlo nezvyčajne veľa rodičov. Boli zvedaví, čo bude s ruským jazykom, ako bude škola postupovať. Či vodiť Sovietov do Telgártu, že ruštinu treba zrušiť... A. Laurinc im vysvetlil, že ruský ľud nemôže za to, čo urobil Brežnev, že ruština je svetový jazyk a ona za okupáciu nemôže. Ruština sa na škole vyučovala naďalej.

Potom sa aktívne zapojil do obrodného procesu a odsudzoval napadnutie ČSSR vojskami Varšavskej zmluvy. „Poučenie z krízového vývoja...“ sa odrazilo aj u odbojárrov. Črtali sa rozpory medzi jednotlivými zložkami odboja, medzi ilegálnymi pracovníkmi, vojakmi SNP, partizánmi. V januári 1969 bol pozvaný na rokovanie pléna ÚV SZPB. V rozprave vystúpil o tom, že je chyba, ak sa takto budeme separovať: „spoločne sme bojovali proti fašizmu,

nuž mali by sme spoločne pracovať aj teraz,“ tvrdil. Aby upokojili odbojárrov i verejnosť, navrhol pozvať na naše rokovanie generálneho konzula ZSSR Tolstograjeva (ktorého spoznal pri jeho návšteve v Telgárte). Návrh bol prijatý, konzul pozvanie rád prijal. Dokázalo sa tým, že sme naďalej priateľmi sovietskeho ľudu, že žiadna kontrarevolúcia v našom Zväze neexistuje. Na záver bol zvolený do pléna ÚV SZPB a zároveň za delegáta na federálny zjazd českých a slovenských protifašistov do Prahy.

Okrem personálnych otázok mal pripraviť rehabilitáciu postihnutých odbojárrov. Ako prvý bol generál Heliodor Pika. Dôležitá bola rehabilitácia odbojárrov západného odboja, ako aj vojakov SNP, ktorí v mnohých prípadoch boli zaznávaní. Na mimoriadnom zjazde SZPB bol schválený nový ústredný výbor, jeho predseda a tajomník. Andrej Laurinc sa stal členom Predsední-

tva ÚV SZPB a bol potvrdený vo funkcii vedúceho vnútorného oddelenia ÚV.

V apríli 1972 bol preverovaný na OV KSS v Bystrici. V komisii sedeli dvaja udavači z Telgártu, ktorí svedčili proti nemu a označili ho za „kontrarevolučný živel“. Po apríli 1972 mu dogmatickí funkcionári a udavači dali najavo, že pre neho v Telgárte, ale ani v okrese niet miesta. Žiaľ, taká bola odmena vtedajšieho vedenia v Telgárte za všetko, čo pre obec vykonal.

Vylúčenie A. Laurinca zo strany mu bolo z hľadiska demagogického postoja súdruhov jasné, no nemohol pochopiť vylúčenie zo strany jeho spolužiaka, občajného aktívneho človeka – robotníka, Antona Pokoša, ktorý bol hybnou silou muzikantov – Rómov, neoddeliteľnou súčasťou súboru Telgárt. Či v tom azda hralo rolu ich priateľstvo?

Aj keď niektorí občania Telgártu proti tomu protestovali, bol, aj pre intrigy proti rodine, donútený z Telgártu odísť. Presťahoval sa do Bratislavy, kde začal pracovať ako inventurník v Potravinách, ktorých riaditeľom bol bieloruský partizán, spisovateľ Karol Tomačšik. Potom na odporúčanie Odboru školstva ONV Bratislava – vidiek zasiahol sekretariát

ministra školstva SR a zamestnali ho ako učiteľa na ZDŠ v Kuchyni. Ale čo bolo slovo ministra proti telgársko-bystrickým normalizátorom? Po dvoch rokoch musel zo školy odísť. Uchytil sa ako strážca sadu v západoslovenskom poľnohospodársko-ovocinárskom závode.

V Stupave si kúpil dom a rodina prišla za ním. Manželka, ako vzorná učiteľka, dostala miesto v škole kpt. Jána Nálepku v Stupave. Pomocou suseda, bývalého riaditeľa Západoslovenských cementární v Rohožníku, ho tam zamestnali na úseku výchovy a vzdelávania pracujúcich. Jeho pričinením v Rohožníku otvorili 1. ročník elokovanej triedy strednej elektrotechnickej školy v Dúbravke. Znovu sa ale ukázalo, že telgársko-bystrickí normalizátori sú silnejší ako kádrový námestník podniku a znovu musel odísť. Zamestnali ho v novozriadnom podniku na údržbu a opravy cementární a vápeniek

na Slovensku Cevaservis so sídlom v Stupave, ako vedúceho inžiniera organizácie a techniky riadenia. Tu sa mu podarilo zotrvať až do dôchodku v roku 1986.

Po celý čas aktívne pracoval v SZPB, naposledy vykonával funkciu tajomníka ÚV SZPB. Za protifašistickú činnosť dostal Rad SNP II. triedy, medailu M. R. Štefánika I. triedy, Zaslúžilý bojovník proti fašizmu a ďalších 12 vyznamenaní.

Odkedy mu zomrela manželka býval u dcéry a zaťa v Rohožníku. Keďže cítil, že politicko-sociálna situácia sa vyvíjala v jeho neprospech, rozhodol sa koncom roka 1992 odísť na Šumavu do Žihobiec. Aj v Česku pokračoval v práci medzi odbojármi. Stal sa podpredsedom Historického skupiny SNP pri ÚV ČSBS.

Na návrh novozaloženej ZO SZPB v Telgárte a ObV SZPB v Brezne bolo Andrejovi Laurincovi in memoriam dňa 5. septembra 2020, v rámci oslavy 76. výročia SNP, pri pietnom akte vypálenia obce Telgárt, udelené najvyššie vyznamenanie SZPB, medaila Za vernosť. Prebrala si ju jeho dcéra Jiřina Haršániová.

Andrej Laurinc zomrel 10. mája 2016 v Sušiciach a pochovaný je na cintoríne v Žihobciach.

Andrej Kuňak, Ján Šulej, Viliam Longauer

S vojnovým veteránom plk. v. v. Jurajom Kohútom

Pôvodne mali byť spomienky vojnového veterána plk. v. v. Juraja Kohúta z Prešova predstavené v Ročenke odbojárov 2021 pri príležitosti odovzdania mu medaily „75 rokov víťazstva vo VVV v rokoch 1941–1945“, ktorú mu udelil prezident RF Vladimir Putin. Žiaľ, antipandemické opatrenia prekazili tento zámer. Vedenie ObIV SZPB v Prešove preto na to využilo jeho 94. narodeniny a v domácom prostredí vznikol tento rozhovor.

Juraj Kohút sa narodil 15. septembra 1926 v slovensko-poľskom pohraničí v Nižnom Tvarožci, okres Bardejov, ako druhý zo štyroch súrodencov, v chudobnej maloroľníckej rodine. Jeho detstvom bola škola, pasenie kráv a pomoc rodičom na poli. Pomáhať na gazdovstve zostal aj po ukončení školy.

Ako si prijímal správy, že vypukla 2. svetová vojna?

– Chýry o tom sa medzi ľuďmi šírili rôzne. Od učiteľa v škole, od tých, ktorí mali rádio, od utečencov, ktorí prechádzali z Poľska cez naše územie, až po odchod vojakov slovenskej armády na východný front po napadnutí Sovietskeho zväzu nacistickým Nemeckom a pridaním sa Slovenska na jeho stranu.

Čo ovplyvnilo tvoje rozhodnutie zapojiť sa do SNP?

– Jednoznačne to boli dezertujúci odzbrojení vojaci východoslovenskej armády, ktorí sa buď pridávali k partizánom alebo sa chceli dostať domov, či ukryť sa u miestneho obyvateľstva. Takýmto „dezertérom“ bol istý Štefan Mráz, ktorý sa skrýval u nás doma. Ja som mu zabezpečoval civilné oblečenie a obživu, ukrýval som ho, on ma informoval, kde sú zakopané zbrane, ako sa ich partizáni zmocnia... Čiže, stal som sa akousi spojkou medzi partizánmi operujúcimi v Čergovskom pohorí, niekde medzi obcami Livov a Kríže (Čapajevovci).

Často po nociach som im nosil proviant, šatstvo a ukazoval som im smery prechodov po jednotlivých chotároch v okolitých obciach. Robil som to bez vedomia rodičov, rovesníkov, na vlastnú zodpovednosť. Stalo sa, že kravy z poľa dorazili domov bez pastiera, teda mňa, a rodičom som povedal, že som zaspal alebo zablúdil v lese.

Aké boli tvoje „vojnové“ Vianoce?

– U nás doma sa Vianoce pripomínali podľa Juliánskeho kalendára, teda 6. januára, a nazývali sme ich „Roždestvo“. Boli bez vianočného stromčeka, bez jasičkárov – koledníkov, skôr smutné ako veselé. Medzi ľuďmi bolo cítiť skôr ducha vojny ako pripomínanie si narodenia Ježiška.

Čo rozhodlo o tvojom vstupe do Červenej armády na území Poľska a nie do radov 1. čs. armádneho zboru v ZSSR?

– Po oslobodení obce 20. januára 1945, a ďalších okolitých obcí, začali v rusínsky hovoriacich dedinách sovietski oficieri náborovať mladých mužov, aby vstúpili do Červenej armády. Dlhoo som sa nerozpakoal a rozhodol som sa dobrovoľne.

Sústredili nás v Humennom, kde som spoznal množstvo rovesníkov z okolitých obcí. Naložili nás do vagónov a cez Lupkovský priesmyk presunuli cez Sanok do Krosna, kde sa konala registrácia, krátky poľný výcvik a zaradenie k jednotke. Stal som sa samopalníkom pešej jednotky. Z tohto obdobia mi v pamäti zostali spomienky na stravovanie – každý deň dva kúsky chleba, polievka z púpavy a „machorka“ (cigareta).

Naša jednotka postupovala od Krosna smerom na Nový Sonč a Ratiboř. Blízkosť ruského a rusínskeho jazyka, slovanská vzájomnosť – tradície, ale predovšetkým spoločný nepriateľ – Nemci, boli nápomocní nielen mne, ale i mojim spolubojovníkom v komunikácii s veliteľmi a vojakmi Červenej armády na fronte.

Ktorú bojovú epizódu považuješ za najťažšiu?

– Skutočné frontové nasadenie ma čakalo v druhej polovici marca 1945 pri Ratiboře v rámci Ostravsko-opavskej operácie 2. UF. Pri prekračovaní poľsko-československého územia smerom na Ostravu som sa ja i moji spolubojovníci dennodenne, vo dne i v noci, pozeral „smrti“ do očí.

18. apríla 1945 medzi Opavou a Horným Benešovom som bol ranený. Odtiaľ som bol prevezený do poľnej nemocnice v Ratiboře na poľskej strane, kde som sa liečil a zotrval až do konca vojny. Dňa 12. 6. 1945 som bol zaradený do československej armády k 1. čs. tankovej brigáde v Ostrave, kde som vykonával ďalšiu vojenskú službu až do 15. 3. 1947, kedy som bol demobilizovaný.

* * *

Plk. v. v. Juraj Kohút je držiteľom Čs. vojenského kríža 1939, Čs. medaily Za chrabrosť pred nepriateľom, Radu SNP II. triedy a množstva zahraničných i domácich pamätných medailí k výročiam SNP, KDO, Dňa víťazstva nad fašizmom a ukončenia 2. svetovej vojny v Európe.

Je pozoruhodné a možno i nasledovaniahodné, že všetky najvýznamnejšie štátne vyznamenania, ktoré mu boli udelené za protifašistický odboj v priebehu 2. svetovej vojny, spolu so svojou vojenskou uniformou, venoval do zbierky VHÚ – múzejnému oddeleniu Svidník.

V zmysle Zákona č. 255/1946 Zb. je plk. v. v. Juraj Kohút účastníkom domáceho i zahraničného odboja a podľa Zákona č. 463/2003 Zb. má postavenie vojnového veterána.

No a aký je odkaz vojnového veterána pre súčasnú generáciu?

– Ctiť a vážiť si mier ako oko v hlave. Mladšej generácii želim, aby spoznala pravdivú históriu 2. svetovej vojny, aby školy, rozhlas, televízia, tlač tomu napomáhali. Preliata krv, stratené životy, zničené krajiny musia byť pre mladých ľudí výstrahou, aby to nikdy nepocítili a nezažili vo svojom živote.

Podpredseda ObIV SZPB Ján Krajčovič, foto: tajomník ObIV SZPB Ján Eštok

Viete, že...?

...podľa nemeckého vojenského ataše do polovice decembra 1941 slovenská armáda na východnom fronte vykazovala 127 padlých v boji, medzi ktorými bolo 12 dôstojníkov?

Historik Igor Baka uvádza, že celkové straty od vstupu Slovenska do vojny sa vtedy vyšplhali na 183 mŕtvych, 81 nezvestných a 580 ranených.

...slovenská strana požadovala na východnom fronte pre Zaisťovaciú divíziu (ZD) 10 tisíc hektárov pôdy?

Historik Igor Baka v knihe „Slovenská armáda vo vojne proti Sovietskemu zväzu a slovensko-nemecké vzťahy 1941–1945“ píše, že šéf OKW (Hlavného veliteľstva brannej moci) poľný maršal Wilhelm Keitel v jednom z hlásení upozornil, že „minister Čatloš zamýšľa oslovit’ veliteľa nemeckej brannej moci v Ríšskom komisariáte Ukrajina (Wehrmachtbefehlshaber im Reichskommissariat Ukraine) gen. let. (zaužívaný voľný preklad hodnosti General der Flieger) Karla Kitzingera, od ktorého chcel vyjadrenie k návrhu prerokovaných zmien v spravovaní územia obsadeného ZD.

Chcel poznať jeho názor na účelnosť nasadenia slovenských pracovných síl na Ukrajine, v snahe zľahčiť po dopravnej stránke stravovanie slovenskej divízie obrábaním poľnohospodárskej pôdy. Čatloš pritom podľa Keitela argumentoval, že Pracovný zbor MNO na to určený môže byť ozbrojený, čím si dokáže zabezpečiť ochranu tiež proti partizánom.

Keitel podľa tohto záznamu súhlasil s úmyslom Čatloša zasvätiť do tohto plánu gen. let. Kitzingera, zopakoval však, že tu najprv ide o politickú otázku, ktorá nemôže byť vyriešená bez smerodajného rozhodnutia ríšskeho ministra pre obsadené východné územia, resp. ríšskeho komisára’.

...Jozef Tiso bol presvedčený, že so Slovenskom sa ráta aj v „novej Európe“?

Toto jeho presvedčenie vychádzalo z toho, že k budovaniu „novej Európy“ výrazne prispela aj slovenská armáda svojou účasťou na východnom fronte: „Nová Európa sa už buduje, ba by som povedal, nemá len základ, nemá len prízemie, ale už buduje poschodie. A do tejto novej Európy zapnutá je už naša armáda svojím aparátom. Do tejto novej Európy je zapnutý náš slovenský národ a už buduje podľa tejto novej Európy.“

Tiso si pritom neodpustil ani glorifikáciu osoby samotného Hitlera, pričom cynicky vyzdvihoval jeho „ľudskú“ stránku: „Pri obrovských rysoch vojvodských, štátnických ťahoch Adolfa Hitlera, videli sme bezprostredne i jeho úprimnú ľudskosť, ktorá sa prejavuje v jednoduchosti, otvorenosti a takej mužskej statočnosti, ktorá si vie vážiť každého, kto sa jemu prirovnáva k odvahe, statočnosti a pracovitosti.“

Podľa historika Igor Baku a jeho diela Slovenská armáda vo vojne proti Sovietskemu zväzu a slovensko-nemecké vzťahy 1941–1945.

...Turecko chcelo v roku 1952 zatvoriť Bosporský prieliv pre sovietske lode?

Turecko je v podstate „večným“ nepriateľom Ruska, s ktorým bolo vo vojnovom stave 12-krát. Mnohí dnešní Rusi hovoria, že aj v súčasnej Sýrii sú na opačnej strane barikády, že je to svojrázna, hoci nevyhlásená vojna.

Keď sa Turecko stalo 18. 2. 1952 členom NATO, Američania ho „prepchali“ zbraňami a zároveň na jeho území rozmiestnili atómové zbrane. Turkom to tak dvihlo sebavedomie, že vydali vyhlásenie, že pre sovietske loďstvo uzatvárajú Bosporský prieliv.

Nejde o to, že to bolo nezákonné, pretože Turci v roku 1936 podpísali konvenciu Montreux, čiže nemali a ani dnes nemajú právo uzatvárať tento prieliv.

Ako sa zachovalo sovietske vedenie? Povedzme rovno, úplne neštandardne. Nevyjadriilo znepokojenie, nezavolalo si tureckého vyslanca na koberec... neurobilo teda nič tradičné. Západní novinári sa v tom nevedeli vyznať a tak požiadali vtedajšieho ministra zahraničia ZSSR A. Gromyka, aby sa k tomu vyjadril.

Na otázku, ako sa sovietske vojenské námorníctvo preplaví do Stredozemného mora, keď Turecko uzavrie prieliv, odpovedal, že Sovieti na to Bospor nepotrebujú. A keď videl, že novinári ho nepochopili, tak dodal: „stačia dve salvy a okrem Bosporu sa vytvoria ďalšie prielivy, hoci, pravdou je, že nie som presvedčený, či tam zostane Istanbul“.

Od tých čias sa turecká strana prestala takto zahrávať.

– 1 –

- **Banská Bystrica, Jána Rýsa, Trieda SNP:** Anna Halasová 80 rokov.
- **Banská Bystrica – Radvaň:** Štefánia Janošková 87, Emília Chalachánová 85 a Emília Slobodová 75 rokov.
- **Banská Bystrica – Stred:** Dr. Matej Kán 88 a Mgr. Nadežda Kvetňanská 70 rokov.
- **Belá – Dulice:** Janka Matejčíková 65 a Dušan Ďurík 70 rokov.
- **Bernolákovo:** Terézia Feketová 86 rokov.
- **Bratislava, Jána Bulíka:** Anna Schmidtová 70 rokov.
- **Bratislava 7:** Juraj Šoka 83 rokov.
- **Bratislava 20:** Ondrej Šaling 80 a Zuzana Kainová 50 rokov.
- **Budiná:** Dušan Kanda 60 rokov.
- **Čabiny:** Mária Solejová 86 rokov.
- **Čaňa:** Katarína Karafová 81 a Mária Čontošfalská 55 rokov.
- **Detva:** Martin Strelec 89, Július Kováč 88, Tomáš Dedinský 84, Soňa Strelcová a Jaroslav Švábenský 83, Irena Schronerová, Ján Lakota a Emil Ďuriš 81, Milan Sarvaš a Anton Mičík 80, Jozef Krnáč 75, Darina Ivanová, Alena Nemčeková a Ján Straka 70, Petronela Rybárová 65, Magdaléna Rosiarová

- a Ján Slivka 60 a Jana Fungáčová 55 rokov.
- **Dobšiná:** Valéria Palubjáková 85 rokov.
- **Donovaly:** Benjamín Strmeň 97 a Dezider Kaliský 89 rokov.
- **Humenné I.:** Mária Paulišinová 81 rokov.
- **Jakubany:** Katarína Beskydová 92 rokov.
- **Jasenie:** Ing. Miroslav Cibulka 87 rokov.
- **Kalinovo:** Irma Bešinová 93 rokov.
- **Kokava nad Rimavicou:** Magdaléna Gibalová 82 rokov.
- **Košice Juh:** Edita Šalamonová 97 rokov.
- **Košice Stred:** Anna Veselovská 80 rokov.
- **Krajná Bystrá:** Vasil' Kačurjak 65 rokov.
- **Kráľovský Chlmec:** Juraj Magyar 65 rokov.
- **Kysta:** Ing. Viera Buzássyová 70 rokov.
- **Lučenec III.:** Anna Buchtová 65 rokov.
- **Lubietová:** Mária Filadelfiová 80 rokov.
- **Malé Ozorovce:** Mikuláš Bejda 55 rokov.
- **Medzibrod:** Marián Huťka a Stanislav Plachý 70, Dušan Vaník a Július Haviar 65 rokov.
- **Medzilaborce:** Anna Rimová 88 rokov.

- **Myjava:** Daniela Savarová 75 a Elena Adamišová 70 rokov.
- **Nitra – Horné mesto:** Peter Meňhart 50 rokov.
- **Nové Mesto nad Váhom, gen. Institorisa:** Anna Kuhajdová 95 a Daša Nemšáková 70 rokov.
- **Očová:** Viera Šimkovičová 80 a Anna Bažíková 75 rokov.
- **Partizánske:** Mária Holúsková 98, Mária Godorová 90, Ladislav Beduš 80, Ladislav Krbúšik 65, Marta Ďatelinková a Imrich Mačai 70 rokov.
- **Partizánska Ľupča:** Emília Magerčiaková 88, Margita Gregorová a Miroslav Mrázik 80, Eva Hollá a Viera Repová 65 a Stanislav Sekan 50 rokov.
- **Poltár:** Pavel Valentýni 65 rokov.
- **Považská Bystrica:** Félix Kopeliovič 95 rokov.

- **Prešov pri ZV SR:** Michal Falat 30 rokov.
- **Rimavská Sobota 2:** Kornélia Nosáľová 60 rokov.
- **Rimavské Brezovo:** Anna Paulová 70 rokov.
- **Selce:** Anna Smatanová 70 rokov.
- **Senec:** Miloš Nedvěd 65 rokov.
- **Sliach:** Milan Zemko 88 a Mária Kožiarová 80 rokov.
- **Slovenské Nové Mesto:** Mária Takáčová 98 rokov.
- **Spišská Nová Ves:** Plk. v.v. Ing. Eduard Oswald 86 rokov.
- **Stará Ľubovňa:** Mikuláš Jura 81, Mária Robová 80 a Janka Murcková 55 rokov.
- **Sučany:** Ľubica Halienová 82 rokov.
- **Svit:** Július Žiak 70 rokov.
- **Topoľčany 2:** Bohumil Ďurček 70 rokov.

- **Trenčianske Teplice:** Karol Mrázik 90 rokov.
- **Trenčín 1:** Mária Majzelová 93, Marta Mikulášová 90 a Anna Lišková 88 rokov.
- **Uderiná:** Dávid Ďuriško 25 rokov.
- **Veľké Kapušany:** Emília Vajdová 80 rokov.
- **Veľký Lipník:** Štefan Labovský 81 rokov.
- **Zemplínske Hradište:** Júlia Dandárová 95 a Júlia Kováčová 87 rokov.
- **Zvolen Centrum 1:** Mária Šušlíková 75 rokov.
- **Zvolenská Slatina:** Anna Tršťanská 65 rokov.
- **Žiar nad Hronom:** Nelly Marie Zyllová 91, Anna Hалуšková a Juraj Beňadik 81 a Ján Marko 75 rokov.

Jubilantomsrdečne blahoželáme.

Smutná rozlúčka

Na str. 9 ste si prečítali rozhovor s vojnovým veteránom plk. v.v. Jurajom Kohútom, na tejto sa s ním, žiaľ, lúčime, pretože zomrel.

Pozostali i členovia oblastnej organizácie SZPB – brigádneho generála Imricha Jacko-Lysáka v Prešove ho na poslednej ceste odprevadili v pondelok 23. novembra 2020.

Plukovník Juraj Kohút bol nositeľom radu vyznamenaní: Československého vojnového kríža 1939, Medaile Za chrabrosť, Radu SNP II. triedy – za zásluhy o oslobodenie ČSR, medaile Za Pabědu nad Germaniou a všetkých medailí k Výročiam SNP, Dňa hrdinov Karpatko-duklianskej operácie a mnohých ďalších. Poslednú mu udelil prezident RF V. Putin v máji tohto roku pri príležitosti 75. výročia oslobodenia a porážky fašizmu a nacizmu.

Česť pamiatke nášho hrdinu!

Ján Krajčovič

Navždy sme sa rozlúčili

- **Bátorove Kosihy:** so 78-ročným Jánom Černým.
- **Detva:** so 71-ročným Jozefom Nuoškom.
- **Partizánska Ľupča:** s 82-ročným Pavlom Sliackym.

- **Žilina 2:** s 94-ročnou Klotildou Melišikovou.

Česť ich nehynúcej pamiatke!

Pátrame

ZO SZPB v Lubietovej pátra po pozostalých, či príbuzných. Prosíme o informácie ľudí, ktorí by mali vedomosť o nasledujúcej osobe.

20. 1. 1945 partizán Michal Dovičín bol vyslaný do Lubietovej zajať nemeckého veliteľa. Po splnení úlohy, ktorú plnil v nemeckej uniforme, tragicky zahynul v Čelienci. Skupina partizánov zo zväzku Chruščov ho omylom pokladala za nemeckého dôstojníka na čele oddielu „vlasovcov“ a spustili naňho paľbu.

V evanjelickom cintoríne sa nachádza jeho hrob a naša organizácia sa o tento hrob stará.

Pripájame fotografiu jeho hrobu.

Vopred ďakujeme za pochopenie.

Milena Vachová, predsedníčka ZO SZPB

Smutná rozlúčka

Dňa 12. novembra 2020 zastali sme pred rakvou zosnulej 71-ročnej tajomníčky ObIV SZPB v Starej Ľubovni Anny Melicherovej, ktorá opustila naše rady nečakane po zákernej zdravotnej udalosti, ktorá jej nedopriala ďalej žiť.

Navždy nás opustil človek, ktorý časť svojho života venoval práci v SZPB v rôznych miestnych a okresných funkciách. Oblastná organizácia SZPB, spolu so ZO SZPB v Jarabine a obyvateľmi obce aj touto cestou vyjadrujú hlbokú sústrasť z úmrtia pani Anny Melicherovej.

Ako tajomníčka oblastnej organizácie v Starej Ľubovni, členka ÚR SZPB, predsedníčka oblastnej komisie pre učiteľov, ženy a mládež vždy bola krok vpredu, nečakala na príkazy vo svojej práci. Bola aktívna, tvrdo vyžadovala plnenie úloh. Rada poradila, pomohla. Bola veľkou bojovníčkou a okolo seba vždy rozdávala pozitívnu energiu do života.

Tak si ju budeme pamätať a v budúcnosti na ňu spomínať, ako na človeka statočného, charakterného, čestného a láskavého. Svojim osobným príkladom v práci a srdečnosťou získala si priazeň aj širokej verejnosti. Zanechala v našom kolektíve hlboký smútok, ale jej meno a dielo zostane navždy živé medzi nami.

Ďakujeme ti Anka za všetko, čo si v prospech SZPB a spoločnosti vykonala. Česť tvojej celoživotnej práci! Nech ti je slovenská zem ľahká!

Václav Homišan, predseda ObIV SZPB Stará Ľubovňa

Oznam pre členov SZPB

So zármutkom vám oznamujeme, že v novembri zomrel predseda Bulharského protifašistického zväzu a člen výkonného výboru FIR Simeon Ignatov.

Simeon Ignatov dlhé roky dôsledne bojoval za uznanie bulharských antifasistov za bojovníkov protihitlerovskej koalície. Bol veľkým priateľom Slovenska a na kongrese v Prahe pod-

poril prijatie SZPB za riadneho člena FIR. Na Kongrese FIR v Reggio Emilia bol jednýmseľne zvolený za člena Výkonného výboru FIR. Skromný, ale s jasným prehľadom rozví-

jal spoluprácu s protifašistickými organizáciami na zachovaní ich postavenia, pamäte a tradícií protifašistického odboja.

Slovenský zväz protifašistických bojovníkov vyjadruje úprimnú sústrasť FIR, Bulharskému protifašistickému zväzu a pozostalým.

Česť pamiatke Simeona Ignatova.

– JD –

Z bojových spomienok pplk. v. v. Ondreja Labanca z Čiernej nad Tisou

Takto vyzerá ozajstný hrdina

Narodil som sa 16. 9. 1917 v obci Seňa (dnes okres Košice-okolie). 2. 12. 1940 som nastúpil vojenčinu v horthyovskej armáde v Sárospataku (po slovensky Šarišský Potok) a s ňou som sa dostal až k rieke Don. Ako ženista som bol odvelený k pracovnej rote na výstavbu úkrytov pre veliacich dôstojníkov.

Tesne pred Vianocami 1942 som bol odvelený späť k rote. Vianočnú dovolenku som nedostal, pretože nadriadený veliteľ (major) ma našiel na pracovisku ako sediaceho príslušníka pracovnej roty učím, ako pracovať s lopatou. Zavolať si ma na svoju ubikáciu, kde sa ma snažil biť a nadával, že všade inde sú v pracovných jednotkách denne zastrelení dvaja-traja Židia, no moji všetci žijú a ešte im aj varím a žijem spolu s nimi.

Dňa 8.–9. januára 1943, keď sovietske vojská pretrhli front po celej šírke, bol som odoslaný do obce Koščovatka južne od mesta Voronež. Bola noc, zima, nemeckí fašisti už utekali od Donu, keď som naraz počul, že v jednej veľkej stodole je veľký krik a jojčanie detí a žien. Stodolu som otvoril a ľudí vypustil. Sami sme tiež začali neorganizovane ustupovať.

Tak sme ustupovali deň čo deň. Pre dôstojníkov často pristávali lietadlá a odlietali preč, svoje jednotky nechávali samé. Pri jednej príležitosti pristálo lietadlo a náš veliteľ nám nechal rozdať ikony a ružence a povedal, aby sme sa každý dostali domov, ako vieme s Božou pomocou.

Bolo asi 17. 1. 1943, keď v jednej obci sme sa prebudili na zvuk guľometných dávok. Išli sme z obce von. Na jej okraji na ceste stál sovietsky vojak s puškou, ktorého som sa opýtal po rusky „Naši kudá pošli?“ Odpovedal mi ukazujúc na presun vojsk po ceste asi na 1 km. „Vaši tuda iduť“. Povedal som spasíbo a s tromi kamarátmi sme sa vydali tým smerom.

Zďaleka sme poznali, že sú to vojská Červenej armády. Keď sme sa k nim priblížili, sovietsky lejteňant ma zastavil a vy-

zval, aby som zahodil zbraň. Potom ma zavolať k sebe a dal mi rozkaz, aby som dal nastúpiť tých, čo idú za mnou. Keď som to urobil a spolu s lejteňantom sme spočítali nastúpených, bolo nás celkom 84 ľudí rôznej národnosti a armád. Títo ľudia boli poschovávaní na okraji obce a keď videli, že hovorím so sovietskym vojakom a nestrieľame na seba, ale naopak nám ukázal smer, kam máme ísť, tak šli všetci za mnou. Sovietski vojaci nás obkolesili a šli sme do neďalekého mestečka Nový Oskol a odtiaľ s ďalšími zajatcami ďalej do tyla Červenej armády.

V jednej veľkej obci neďaleko Voroneža sme sa zdržali asi 5 dní. Obec bola prázdna, ľudia boli evakuovaní. Dostávali sme teplú stravu a chlieb. Tu som sa prihlásil do československej armády u sovietskeho lejteňanta, ktorý hovoril po slovensky. Potom sme šli ďalej do obce Chrenovaja, kde medzi nami vypukol škvrnitý týfus a dyzentéria. Začiatkom marca 1943 sme tu dostali rozkaz, kto má silu nech prejde na neďalekú železničnú stanicu, kde na nás čakajú prístavené vagóny a budeme odvezení do nemocnice. Nasadli sme a cez Moskvu Gorkij sme sa dostali do mestečka Ureň a neskoršie do nemocnice Usta.

Tu už nás častejšie navštevovala lekárska komisia a skúmala náš zdravotný stav k nástupu do armády. Na začiatku septembra desiatich uznala za schopných. Za tri dni sme boli vlakom prevezení do Moskvy a odtiaľ autom do politického tábora Krasnohorsk pri Moskve.

Asi po týždni znovu autami do Moskvy na železničnú stanicu, kde nás čakala už celá vlaková súprava, čs. dôstojníci a kuchári. Odtiaľto nás vlakom

prepravili do Novochooperska, kde som bol 25. 9. 1943 prezentovaný k ženijnej rote, ktorej velil vtedy nadporučík Václav Kovařík. Šli sme na front ku Kyjevu. S guľometom značky Degťariev som sa 5. 11. 1943 ocitol v centre hlavného mesta Ukrajiny Kyjeva. Spolu s veliteľom čaty sme boli šiesti. Zaujali sme majora hitlerovskej armády a ďalších troch fašistov sme zastreli na tanku.

Po oslobodení Kyjeva sme šli smerom na Vasilkovo, odkiaľ naša čata ženistov spolu s tankistami a samopalníkmi sme šli pomáhať oslobodzovať obec Čerňachov. V boji vedľa mňa padol nadporučík Jaroslav Zhor Ernest a ja som bol ranený. Zúčastňoval som sa oslobodzovacích bojov Kyjeva, Vasilkova, Čerňachova, Fastova, Rudy, Belej Cerkvi, Žaškova, Ostrožan, Buzovky atď. Prešiel som celú Ukrajinu.

Mnohokrát som bol na záškodníckej činnosti v tyli nepriateľa, kde sme zamínovávali hlavné križovatky a dôležité komunikácie. Keď sme boli v obrannom postavení, zriaďovali sme protipechotné a protitankové mínové polia, budovali zátarasy, stavali veliteľské stanovištia, mosty, opravovali cesty a pripravovali sa na ďalšie útoky.

Často som chodil na prieskumy. Tak vo dne, ako aj v noci. Na jednom takom prieskume 4. 3. 1944 pod obcou Ortočka na Ukrajine som bol ťažko ranený črepinami z nepriateľského mínometu v lese asi 40–50 metrov od nepriateľa. Len s veľkou námahou som sa dostal do nášho zákopu, kde som omdlel.

Nezabudnuteľná je pre mňa príhoda, ktorú som zažil pod obcou Fastov na Ukrajine. Šli sme so šoférom na nákladnom aute Studebaker naloženom protitankovými mínami. Fašisti nás začali obštieľovať z mínometov. Jedna mína padla asi 5 metrov pred nami, druhá ved-

Pplk. Ondrej Labanc vľavo dole.

ľa nás, ďalšia ďalej, no ani jedna nevybuchla. Keď sme s autom vyšli z obštieľovaného priestoru, vrátil som sa a jednu z tých nevybuchnutých mín som rozobral. Zistil som, že namiesto trhaviny je v míne nasypaný piesok a v piesku ceduľka, na ktorej bolo napísané: „S čím mužem, s tým pomůžem.“ Odvtedy som vedel a vedeli sme to všetci, že my na fronte a poctiví ľudia – antifášisti doma bojujeme za jeden cieľ – proti fašizmu a za oslobodenie našej vlasti.

V niekoľkých prípadoch som dostával úlohy priamo od L. Svobodu. Napríklad na zničenie mostu pri obci Ostrožany, kde nás fašisti pustili takmer na most a až vtedy na nás pustili paľbu. Úlohu sme splnili. Druhú noc sme vyrazili za pomoci samopalníkov a tretiu noc aj s pomocou tankistov a ani tak sme úlohu nesplnili. Ďalší raz som od Svobodu dostal úlohu zamínovať cesty v tyli nepriateľa. Za jednu z mnohých úloh mi Svoboda poslal aj 2 kg čokolády.

Po uzdravení v Kyjevskej nemocnici som sa vrátil k jednotke na Volyň. Po tom do priestoru mesta Černovice, kde sme sa pripravovali na Karpatsko-duklianskú operáciu.

V týchto bojoch som utrpel ďalšie zranenie do hlavy v poľskej obci Wrocanky. Pred útokom cez Dukelský priesmyk sme už vedeli, že na Slovensku vypuklo SNP, že národ sa postavil proti okupantom. Ako veliteľ čaty som mal skvelých bojovníkov. Robili sme priechody cez mínové polia, odstraňovali zátarasy, opravovali cesty, mosty, pomáhali pri preprave cez vodné a iné prekážky, a mnohokrát spolu s pechotou, so samopalníkmi a tankami sme odrážali zúrivé protiútoky hitlerovcov.

Stále daždivé počasie sťažovalo naše práce, osobitne veľké boli ťažkosti s novými mechanizmami v mínach, ktoré fašisti zavádzali na Dukelských bojiskách. Sám pri vchádzaní do obce Zindranova som vstúpil na

protipechotnú šrapnelovú mínu, ktorá zo zeme vyskočila a spadla vedľa potoka do piesku nevybuchnutá.

V bojoch pri oslobodzovaní obce Zindranova tank, v ktorom sedel aj môj brat Jozef, dostal plný zásah z nemeckého Tigra, vzplanul a všetci štyria tankisti, medzi nimi aj môj brat, zhoreli. Spod obce Nižný Komárnik som bol odvelený na plnenie ďalších politických a bojových úloh, ktoré do konca vojny som plnil.

Dňa 4. februára 1945 som prišiel na dovolenku do rodnej obce Seňa. Rodičia ma nečakali, pretože v roku 1943 dostali správu od maďarského ministerstva obrany, že „Váš syn Ondrej padol za horthyovský režim v Rusku“. Matka ma nepoznala, jedine najmladšia sestra, keď ma uvidela, zakričala a volala „Mamička, však je to brat Ondrej.“

Po skončení vojny som ostal v armáde a odovzdával svoje bojové skúsenosti príslušníkom novej ľudovodemokratickej armády.

Od roku 1945 do roku 1951 som bojoval ďalej. Odstraňoval som míny na celom východnom Slovensku, vrátane Dargova a priestorov Dukelského pomníka a cintorína. Aj vtedy som vynášal z mínových polí ranených a niekoľkokrát aj mŕtvych, ktorí sa stali povojnovými obeťami mínových polí. Napríklad, v neodmínovanom priestore medzi Sečovcami a Dargovom som pozbieral pozostatky poručíka Karola Pupáka, ktorého práve s novým mechanizmom adjustovaná protitanková mína roztrhala na kúsky.

V roku 1947 som aj ja utrpel zranenie od protipechotnej míny. Bolo to na Dargove, na mieste, kde teraz stojí ružový sad a pomník Dargovských bojovníkov.

V armáde som prešiel rôznymi veliteľskými a politickými funkciami. Za bojové zásluhy proti fašizmu som bol viackrát ocenený československými, poľskými a sovietskymi vyznamenaniami.

Pplk. O. Labanc v predu štvrtý sprava.

